

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafjeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Za večjo izobrazbo obrtne in trgovske mladine

Dandani čas zahteva od vsakega posameznika čimveč in tem boljše izobrazbe. Tudi vsak stan zahteva od vsakega svojega pripadnika čim višjo izobrazbo, ker le strokovno izobražen človek more dolžnosti svojega stanu točno vršiti, se v svoje delo posvetiti in ugled svojega stanu dvigniti. Mnogo se govori ni piše o gospodarskem podvigu in gospodarski izobrazbi našega kmeta. Toda naš preprosti kmet se le z nezaupanjem obrača do vseh novotarij, ki naj bi ga dvignile in pripravile do naprednega kmetovanja, k izboljšanju njegovega gnetnega stanja.

Kar je potrebno kmetu, je v še večji meri potrebno našemu obrtniku in malemu trgovcu. Za kmečko mladino se od leta do leta ustanovljajo kmečko nadaljevalni tečaji, kjer šoli odrasla mladina prejema najpotrebnejše nauke in navodila; kmečka dekleta se izobrazujejo v gospodinjstvih šolah in tečajih. Za bodočega obrtnika pa je v tem oziru še prav malo preskrbljeno, zlasti na deželi. Po mestih in večjih trgih imajo obrtni vajenci obrtno nadaljevalne šole, ki jih po deželi ni. Tudi obrtniški vajenci, ki se uče obrti pri obrtnikih na deželi, so potrebni strokovne izobrazbe. Vendar sta obrtniški in tudi trgovski vajenec na deželi prepuščena samemu sebi in dobri volji svojega gospodarja, brez obrtno nadaljevalne šole in brez strokovne izobrazbe. To ne bi smelo biti.

V vsakem večjem kraju je toliko vajencev obrtnega ali trgovskega stanu, da bi jim morala biti vsaj za daljši okoliš strokovna izobrazba na razpolago. Vsak zaveden obrtnik in trgovec, ki ima v svojem obratu vajence, bi moral skrbeti, da bi njegovi vajenci ali vajenke sprejemali strokovne nauke, ki jih bodo v poznejšem svojem življenju nujno potrebovali. Posamezni podeželski obrtniki izkoriščajo učenca v svojo korist, saj jim morajo ponajveč poleg tega, kar se uče za svoj bodoči stan, delati tudi druga, hlapčevska opravila, ki nimajo z obrtjo prav nobene stika. Res je sicer, da je ustanovitev obrtno nadaljevalne šole združena z različnimi izdatki, toda ti niso niti daleč v primeri s koristjo, ki jo nudi taka šola. Od našega obrtnika se dandanašnji zahteva mnogo. Mladenič, ki ne bo obiskoval obrtno nadaljevalne šole, ne bo mogel biti kos zahtevam, ki se v današnjih časih zahtevajo od dobrega obrtnika.

Bili so časi, ko po kmečkih vaseh ni bilo obrtnikov, niti trgovcev, in so kmetje za svojo potrebo, zlasti v zimskem času, dobili v hišo potujočega rokodelca, ki je izvršil za družino potrebno obutev ali obleko iz domačega platna. Toda časi so se izpremenili. Kmet, ki si je prej v zimskem času sam pripravil potrebno orodje, tega ne dela več sam, ker mu je v vsaki vasi na razpolago rokodelci in obrtniki, ki mu vse potrebno kaj hitro napravijo. Tudi trgovina je že v vsaki vasi. Zato podeželje potrebuje večjih in izobraženih obrtnikov in trgovcev. Sicer pa tudi ni nikjer rečeno, da mora rokodelci, ki se je izučili obrti na deželi, ostati vedno na deželi. Tudi on želi boljše zaslužke in napredka, tudi na deželi izučeni obrtnik ali trgovec si želi tja, kjer skuša uveljaviti svo-

je zmožnosti. Spretnost je lepa reč, ki posamezniku mnogo pripomore k napredku, vendar sama brez potrebne izobrazbe ne more nuditi tega, kar sedanji čas zahteva od obrtnika. To mu more dati le potrebna šola.

Zakon o obrti sicer točno zahteva od vsa-

kega obrtnika predpisano izobrazbo za samostojno izvrševanje obrti, vendar se ni prišel do potrebne veljave, niti ga povsod ne upoštevajo, čeprav so dani marsikod vsi pogoji, ki zahtevajo ustanovitev obrtno nadaljevalne šole. Zato je čas, da bi obrtniki skrbeli, da se v krajih, kjer je zadostno število vajencev, ustanove take šole. Ugled obrtnega stanu se bo dvignil le s strokovno izobraženimi in v svoji obrti vsestransko veščimi obrtniki. Zato mora veljati za vsakega obrtniškega in trgovskega vajenca pravilo, da obiskuje predpisano šolo.

Okoli vprašanja hmeljskega izvoza v Ameriko

Hmeljska kupčija v Savinjski dolini že nekaj časa čisto počiva. Prodala se je doslej le majhna količina pridelka v sosedne države. Hmelja letos po svetu ni preveč, toda vojna preprečuje trgovino z Ameriko in delno tudi z nekaterimi drugimi državami. Nedvomno bi šlo blago lahko in po lepih cenah v denar, če bi teh zaprek ne bilo. Kolikor nam je znano, so se storili koraki, da bi se nekako našla pot za izvoz v Ameriko, a ni šlo. Pravkar so se razširile nepotrjene vesti, da bo mogoče z Ameriko redno trgovati. Ne vemo, koliko je resnice na teh vesteh, če pa je kaj, se ne sme zamuditi priložnost. Odločujoči hmeljarski činitelji naj se pobri- gajo, da se čas ne zamudi.

Hmelj je kar važna postavka v naši trgovini s tujino in denar, ki ga dobijo hmeljarji, se pozna tudi izven hmeljarskih okolišev. Saj je jasno, da se z dobro prodajo hmelja poveča kupna moč hmeljarjev. Ne pretirava- mo, če rečemo, da ima od dobrega hmeljar- skega leta v Savinjski dolini po malem koristi skoro vsa Slovenija.

Torej nekaj upanja imamo, da se bo blago prodalo v Ameriko. Če bi pa ostalo,

naj hmeljarji posušenega blaga nikar ne zmečejo proč. Razmere so take, da se bodo po koncu vojne skoro gotovo lahko vse stare zaloge prodale. Seveda lahko vojna traja dolgo časa in napravi še mnogo zla. Pač vsi hmeljarji se dobro spominjajo let po svetovni vojni in takratnih visokih cen hmelja.

Cene pri neznatni kupčiji se v Savinjski dolini gibljejo med 35 in 40 din. v Vojvodini pa med 33 in 38 din za kilogram. V Nemčiji, kjer je blago že precej razprodano, so cene višje. Gibljejo se med 57 in 64 din (po zvišanem klirinškem tečaju marke). Prav tako je prodano iz prve roke že tudi precej blaga v Češkomoravski. Cene se gibljejo okoli 48 din, za slabše blago pa po 36 do 45 din za kilo- gram. Podobne cene so v Belgiji.

Če bi se odprla trgovina z Ameriko, ka- mor skušajo nekateri izvažati na lastno odgo- vornost, bi se cena našemu hmelju precej zvišala. Sodijo, da bi znašala čez 42 in mor- da do 50 din za kilogram. Upamo, da so od- govorni hmeljarski činitelji stalno na straži. Če se bo nudila priložnost, se ne sme zamu- diti.

Premalo je nadarjenih kmečkih otrok v srednjih šolah

V Kragujevcu so nedavno ustanovili Za- drugo za šolanje vaskih otrok na srednjih in strokovnih šolah. Ustanovitev je izzvala v vsej Šumadiji splošno priznanje in se je v zadrugo vpisalo mnogo ljudi. Zadruga bo podpirala višje šolanje kmečkih otrok, ki so zadnje čase čedalje bolj redek pojav tudi na srbskih srednjih in strokovnih šolah. Svoje čase so bili s pomočjo državnih podpor in zasebnih dobrotnikov številni nadarjeni srbski kmečki sinovi najboljši učenci srednjih šol. Iz teh vrst je izšla vrsta največjih mož med srbskimi prosvetnimi delavci, državni- ki in vojniki. Zdaj je število kmečkih sinov na srednjih šolah izredno majhno in je še tisto malo število kmečkih otrok, ki obisku- jejo srednje šole, po večini iz najbližje oko- lice mest.

Skoro isto kakor za srbsko Šumadijo velja za Slovenijo. Pred vojno je bila v srednjih šolah večina kmečka. Kmečki dijaki so bili pretežno bolj nadarjeni in vztrajnejši od me- stanskih razvajencev. Ni dvoma, da so upe-

hi na srednjih šolah dandanes zato tako kla- verni, ker je večina dijaštva ne glede na na- darjenost meščanska. Tudi pri nas v Slove- niji bi bila potrebna taka zadruga ali kaj podobnega, da bi lahko študirali na srednjih šolah res izbrani nadarjeni kmečki in de- lavski otroci. Iz mladine, ki jo meščani ti- ščijo v g.mnazije, ker ne vedo, kaj bi z njo, pač ne more nastati posebno odličen izobra- ženski naraščaj.

Malo vina v ormoško- ljutomerskem okolišju

Ivanjkovec, oktobra

Poleti smo imeli neugodno vreme in tudi v oktobru ni bilo vreme mnogo boljše. Pogosto deževje je povzročilo na grozdu gnilobo. Vi- nogradniki bi bili radi počekali s trgatvijo do 31. oktobra, a ni bilo mogoče, ker se je gniloba preveč širila. Tako se je sredi okto-

bra začela splošna trgategv. Po množini pridelka je letina izredna slaba, kakovost pa je sredna. Računati je s povprečnim pridelkom štirih do petih hektolitrov na oral. Tuktajšnji mošči imajo od 16 stopinj sladkorja naprej. Fine vrste pa tudi 18 stopinj in še več.

Cene so zelo povoljne. Za moštom je veliko

povpraševanje in se plačuje po 6 do 10 din za liter. Najbrž pa se bo doseglo še več, kajti splenjene so bile že prodaje do 12 din za liter. Starega vina je izredno malo ter se plačuje po 10 do 12 din, pa tudi več. Visoke cene staremu vinu so lahko izkoristili le redki bogatejši vinogradniki, ki so lahko čakali.

Nasušite si jabolka in hruške

Suho sadje bo letos, ko ne bo preveč živeža, še posebno velike vrednosti. Sušeno sadje se lahko ohrani več let. V suhem sadju se ohranijo vse redilne snovi, saj mu s sušenjem na soncu ali drugače odzvajamo samo preobilno vodo. Na ta način napravimo sadje trpežno, ker se zaradi pomanjkanja vlage ne moreta v njem razviti plesnoba in gniloba. Ostanemo pa v takem sadju fosfor, apno, železo, magnezij, žveplo in druge rudinske snovi. Poleg tega se ohranijo v suhem sadju ves sladkor in nekateri vitamini.

Sušenje sadja ne prihaja v poštev samo za kmete in lastnike sadnih vrtov. Prav tako naj delajo tudi naše meščanske gospodinjice.

Za sušenje si lahko napravimo leso sami. V velikosti štedilnika ali pečice naredimo lesen obod. Po dolgem in v širino približno tanke lesene late pol centimetra narazen. Takih les naredimo več, in sicer enakih, da jih lahko naložimo na štedilnik ali v pečico v nadstropjih. Ker imajo te lese precej visok rob, je med njimi dovolj zraka. Ako sušimo v nadstropjih, je treba lese menjavati. Sadju prav nič ne škoduje, ako se večkrat ohladi in spet segreje. Nalšč kuriti za sušenje sadja ni treba, zadošča, če po kosilu in po večerji postavimo lese na štedilnik ali v pečico. Izrabimo pa tudi lahko solnčno toploto. Za kmečke peči so lese spletene iz vrbovih šib. Te lese so podolgovate oblike in na koncu imajo ročaj.

Posušeno sadje mora biti voljno. Če ga stisnemo, ne sme teči več sok iz njega. Suho sadje spravimo na suh, zračen prostor.

Za sušenje namenjeno sadje mora biti zrelo. Tudi črveno sadje se lahko suši, ako ga skrbno obrežemo. Jabolka za sušenje narežemo na krljice in skrbno odstranimo peške in hišico za peške. Polagamo jih v osoljeno mrzlo vodo (šest do osem gramov soli na liter vode). Vendar sadje ne sme ostajati dalje časa v slani vodi. Ako ravnamo tako, bo imel tudi suh izdelek svetlo barvo. Krljice zložimo tesno na lesu in lesu postavimo na sonce, če je vroče. Zvečer ali v deževju sušimo sadje na štedilniku ali v pečici. Okusnejše in lepše po barvi je sadje, ki je sušeno vsaj delno na soncu. Seveda, če solnca ni, ga na soncu ne moremo sušiti. Vsaj nekaj jabolka si lahko nasušimo tudi olupljenih.

Hruške sušimo, če so drobne, kar cele, debelejše pa pripravljene kakor jabolka. Posebno okusen in lep izdelek dobimo, ako hruške parimo. Čisto košaro s hruškami, ki so pripravljene za sušenje, postavimo v lonec ali kotel nad vrelo vodo. Pokrijemo z debelo odejo, da ne vhaaja para. Trde hruške pustimo v pari 20, bolj mehke pa 15 minut. Nato jih zložimo na lese in jih damo na vroče sonce ali v peč.

Breskev letos ni mnogo. Če jih lahko kaj posušite, jih sušite kakor jabolka in hruške, toda čele seveda.

mido drži v prav tako ozek hodnik, ki se počasi spušča v globine piramide. Trije vodniki povedejo potnika v to skrivnostno temo, ki je legla sem pred tisočimi stoletji. Razlika med solncem zunaj in gostoto temo v notranjosti je taka, da objame človeka nehoti strah. Pot navzdol je težavna. Drži po ozkih hodnikih, iz katerih veje tisočletni dim plesnobe. Večkrat se je treba celo plaziti po kolenih in gaziti po blatu. Slednjega potnika prevzame na tej poti črna sapa, ki jo čim prej na sonce, na čisti zrak, kjer se bo spet prikazalo nad njim vedro nebo. 50 odstotkov obiskovalcev se obrne že na pol poti. Rogumni nadaljujejo pot do sredine piramide, kjer je sarkofag s faraonovim truplom.

Egipčanski vodniki so se navadili na mučne občutke Evropecev v mrtvaški sobi faraona in jih znajo izkoristiti, da od njih dobe čim več. V najhujšem trenutku jim že kako ugasne svetilka v roki in takrat obljubi vsakdo vse, kar hoče od njega, samo da spet prižgo svetilko in da ga povedejo nazaj na prosto, proč od teh 40 stoletij človeške zgodovine, ki spi na dnu piramide ob faraonovem truplu.

Slaba trgategv v Beli krajini

Draslič, oktobra

V Beli krajini smo imeli letos strošno jesen. Večina vinogradnikov je pridelala komaj šestino lanskega pridelka. Lansko leto je trta dobro obrodila. Pričakovati je bilo, da bo šel lanski vinski pridelok razmerno dobro v denar, ker je bilo jasno, da leto nato pridelok ne more biti obilen. Trta namreč dve leti zaporedno ne more dati obilno letino. Potem je prišla huda zima in z njo požeba v vinogradih. V nižjih legah je pokazalo trtje pomladi zelo malo grozdja, da je bilo zanj škoda skoro vsakega dela. Toda vinogradnik mora striti in jo negovati, čeprav mu ne obeta trenutno lepega pridelka.

Mošt letos ni preslab, malo pa mu je treba dodati sladkorja, ker je imelo grozdje pre malo solnca. Cene moštu in vinu bodo gotovo rasle, a takoj še ne. To vedo premožnejši, ki imajo denar. Kupujejo mošt in grozdje ter pripravljajo zaloge, ki jim bodo brez truda vrgle lepe dobičke. Ubožnejši kmetje ne morejo čakati ugodnejše cene, ker denar nujno potrebujejo.

× Strašna povodenj v Spaniji je terjala številne smrtno žrtve. V Spaniji v pokrajini Kataloniji so doživeli te dni strahotne poplave. Mestece Vich je skoro čisto razdejano. Poplave so tam porušile več sto hiš in več tvornic. Nesreča je napravila po dosedanjih podatkih za več sto milijonov pezet škodo. Terjala je tudi precejšnje število človeških žrtev. Mnogo ljudi pogrešajo. To je največja poplava v poslednjih 36 letih. Pravijo, da je samo v Torélu zgubilo življenje okoli 130 ljudi.

× Bivši voditelj španskih Kataloncev ustreljen. Iz Barcelone poročajo, da je bil Companys, bivši voditelj Kataloncev in predsednik katalonske republike za časa državljanske vojne, ustreljen v ječi Monjuichu. Obsojen je bil na smrt od vojaškega sodišča.

× Ruski učenjak sodi, da učaka človek lahko 150 let. V Moskvo je prispela vest, da živi v Kavkazu možak, ki šteje baje 130 let. Ta čas poskuša njegovo pravo starost dognati s pomočjo listin. Ruska javnost pa se zanima za vprašanje, koliko let more človek sploh živeti. Na vprašanja, ki so jih zastavili moskovski listi znanim učenjakom, je prišlo mnogo zanimivih odgovorov. Tako meni član moskovske akademije znanosti profesor Bogomolec, da učaka človek lahko 150 let; drugi učenjaki in zdravniki cenijo najvišjo mogočo človeško starost čelo na 200 let. Da visoka starost v Rusiji nikakor ni redek pojav, je razvidno iz zadnjega ljudskega štetja, ki se je vršilo lansko leto. Tedaj so naštetih 27.695 oseb, ki so imele po sto in več let. Med njimi je bilo nad 10.000 mož in nad 17.000 žensk.

Londonsko življenje v znamenju letalskih napadov

Te dni je London doživel dvestoti zračni napad. Zatemnitev mesta traja zdaj že 12 ur in postaja od dne do dne daljša, ker se noči daljšajo. Zračni napadi na London se vrše že več kakor šest tednov in samo mirnodušnosti londonskega prebivalstva, ki se ne da spraviti iz ravnotežja, se je zahvaliti, da gre življenje še kolikor, toliko, redno, pot. Škoda je precejšnja zlasti v stanovanjskih in poslovnih delih mesta, ki jih napadajoča letala laže dosežejo. Oddelki za civilno zračno obrambo imajo mnogo dela s popravljanjem cest in z reševanjem ljudi izpod razvalin. Dogodilo se je, da so našli osebe, ki so cel dan ležale pod razvalinami žive.

Zivahni londonski promet terja čim hitreje odstranitev ruševin s ceste. Čeprav uporabljajo celo žerjave, se dogaja, da so glavne prometne žile zaprte po štirinajst dni in gre vozovni promet po stranskih ulicah. Pešci morajo na mnogih krajih skozi ozke uličice in preko dvorišč. Mnogi ljudje, ki izvršujejo

proste poklice, so svoje pisarne in stanovanja preložili drugam, da bi si prihranili nepotrebne poti. Mnogo Londončanov prihaja na ulice le z jeklenimi čeladami in s plinskimi maskami. V raznih gostilnah dobiš le kosilo, večerje pa ne.

Gesni promet v zgodnih večernih urah moč no nazaduje. Majhne gostilne se odpirajo že ob 6. zjutraj, da postrežejo ljudem, ki so prenočevali v zakloniščih z zajtrkom. Gostilne, ki zavoljo šibkega plinskega pritiska ne morejo kuhati s plinom, kuhajo in pečijo zdaj na odprtih ognjiščih na cesti. Kar se tiče živila, so obroke masla v zadnjem času zmanjšali na polovico. Svežih jajc pa sploh ni dobiti, ker se uvažajo preko morja.

Navadno pismo potuje iz Anglije v Srednjo Evropo ali od tod v Anglijo kakšnih šest tednov, v deželi sami pa deluje pošta v redu. Na deželnih cestah so odstranili ovire, ki so jih bili postavili po francoskem polomu v pričakovanju nemškega napada.

Orjaške piramide v Egiptu so gradili tisoči sužnjev

Egipt je zdaj tako rekoč že v vojni vibri. Šteje okrog 15 milijonov ljudi. Glavno mesto je Kairo, ki ima nad milijon prebivalcev in kjer vlada svojo državo mladi kralj Faruk. Politično je Egipt na strani Anglije, ki ima tu svoje vojaštvo, letalska in pomorska oporišča, izmed katerih je največje v Aleksandriji.

Na zunaj ni dosti drugačna, kakor je bila država pred več tisoč leti. Nil teče z isto silo kakor za časa faraonov. Puščava je ostala prav tako brezmejna. Velikanske piramide se še zmerom vzdigujejo visoko pod nebo kakor v faraonskih časih.

Velika piramida je vsekakor največji spo-

menik, kar jih je bilo zgrajeno na zemlji sploh. Prav tako, kakor se je dvigala proti nebu pred 6000 leti, tako se dviga še danes. Sodobni praktični človek se nehoti vpraša, čemu služi ta velikanski svor vzdignega kamnja. Dvajset dolgih let je tisoče in tisoče sužnjev delalo samo piramido pri Kairu. Ta spomenik, ki je bil določen, da sprejme ostanke egipčanskega kralja, je trikrat širši od velikanske cerkve sv. Petra v Rimu, v kateri je prostora za okrog 12.000 ljudi. Piramida je visoka 137 m in pokriva 50.000 kvadratnih metrov površine. Zanj je bilo treba 2.500.000 kubičnih metrov kamnja. Ozek, proti severu obrnjeni vhod v pira-

Politični pregled

Naše zunanje ministrstvo je objavilo te dni sporočilo, da je bil v zunanjem ministrstvu podpisan protokol o 12. zasedanju stalnega jugoslovnsko-nemškega gospodarskega odbora, na katerem so se zaključila tudi pogajanja, ki so se vršila v Beogradu od 20. septembra dalje. S tem protokolom

se je uredila vrsta vprašanj gospodarskega značaja med Jugoslavijo in Nemčijo.

Poleg sporazuma o povišanju tečaja nemške marke, ki je bil podpisan že prej, določa protokol med drugim razdelitev kontingentov v našem uvozu in izvozu za prihodno leto in rešuje še mnogo drugih vprašanj. S tem se v mnogočem izpreminja dosedanja osnova gospodarskih odnošajev med obema državama. Ko je bil podpisan protokol, se zunanji minister dr. Cincar-Marković podal izjavo, v kateri je med drugim dejal: »Prav sprico iskrenega prijateljstva, ki veže obe državi, morem ugotoviti, da ni samo gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo doslej obrodilo dobrih sadov, marveč je poleg nje tudi politično sodelovanje pokazalo s svojimi dosedanjimi uspehi, da pomeni za našo državo v nasprotju z vojno plodno delo. Nadaljevanju in okrepljeni take politike sodelovanja ni nič na poti.«

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je imel nedavno v Nišu govor, v katerem je o naši zunanji politiki dejal: V osnovnih smernicah naše politike ni sprememb. Mednarodni položaj je tak, da imamo povsod okoli nas države, ki so v vojnem stanju. Dolžnost vlade je bila

da v teh viharjih dneh ohranimo naši državi mir.

Temu vprašanju, ki nam ga zastavljajo po vsej državi, posvečamo največjo pozornost. Mi imamo danes jasen mednarodni položaj. Moramo svojo zunanjo politiko še dalje voditi v istih smereh, kakor smo jo do danes, to je, da se varujemo vsake pustolovščine in vsega, kar bi nas moglo spraviti iz mirnega stanja, v katerem živimo. Zato smo mi pazili in pazimo na to, da z našimi sosedi ohranimo dobre prijateljske odnose, da storimo vse, da se naši gospodarski in drugi odnošaji z njimi v ničemer ne spremenijo, z ničemer ne skale, ker se v tem smislu tudi njihove koristi v celoti ujemajo z našimi.

Ves nemški narodno-socialistični tisk v uvodnikih prijateljsko poroča o izjavi jugoslovnskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića ob priliki nedavne sklenitve jugoslovnsko-nemške trgovinske pogodbe. Tudi na berlinskih odločujočih mestih poudarjajo pomen te pogodbe, ki je

znak dobrih odnošajev, ki vladajo med Jugoslavijo in Nemčijo.

Ta sporazum pa naj obenem služi kot primer drugim državam, da državi Nemčija in Italija želita prijateljsko sodelovanje s svojimi sosedi.

Reuter poroča:

Promet na cesti skozi Birmo na Kitajsko je bil odprt 17. t. m.

Na kitajski meji je pričakovalo prevoze vojnega materiala, ki je bil že prej nakopičen v birmanskem mestu Mašiu v bližini meje, 300 tovrnih avtomobilov. Ti so takoj po odprtju prometa prevzeli blago in krenili v notranjost Kitajske. Do jutra so prvi prevozi že prispeli v Kunning, glavno mesto pokrajine Junana. Vožnja iz Laša v 1000 km oddaljen Kunning je potekla brez neizidov. Japonci tokrat ceste še niso bombardirali.

Dne 16. t. m. se je začel

vpis ameriške mladine, ki mora vstopiti v vojaško službo.

V vseh ameriških državah so se vpisovali obvezniki od 21. do 35. leta starosti. Pred uradi so se postavljali v vrsto sinovi milijonarjev prav tako kakor najsiromašnejši iz predmestij New Yorka. Vpisovali so se tudi Indijanci.

Zračni napadi nemškega letalstva na London v noči na 16. t. m. spadajo med najhujše, kar jih je bilo od pričetka vojne.

Številnim skupinam nemških lahkih bombnikov je uspelo predreti angleško obrambo ter prileteti nad številne londonske okraje,

kjer so metale težke eksplozivne in zažigalne bombe. Precej je bilo prizadeto tudi samo mestno središče. V industrijskih četrtih je bilo zadeto več tvorniških zgradb.

Reuter poroča, da je bil v noči na 21. t. m. izvršen

doslej najdaljši napad angleških bombnikov na Berlin.

Napad je trajal šest ur. V prvem delu napada je ležala nad mestom rahla megla. Že v pol ure je bilo povzročenih pet požarov. Več bomb je bilo vrženo na okolico Berlina in na industrijska podjetja v severozapadnem predmestju. Ob 3. zjutraj se je napad ponovil. Vrženo je bilo spet več težkih bomb v bližino središča mesta.

Reuter poroča: Maršal Cangkajšek, ki se je odločil, da bo obdržal za vsako ceno pot čez Birmo, ki je bila odprta pred nekaj dnevi,

je poskrbel za potrebne ukrepe proti japonskim napadom iz zraka, ki so že začeli.

Vzdolž poti so postavljene protiletalske baterije. Prav tako je ob poti pripravljena veliko oddelkov delavskih čet. Se ni minilo 12 ur, ko je bila pot odprta, so že Japonci izvršili prvi letalski napad. Po vesti, ki je prispela iz Kunminga, je pot bombardiralo 36 letal na raznih točkah. Japonska letala, ki operirajo iz novih oporišč v francoski Indokini, so izvršila prav tako hud napad na Kunming, končno točko birmanske poti, kakor tudi na druga mesta v pokrajini Junanu. Te dni je po radiu

govoril Francozom angleški ministrski predsednik Churchill.

Izvajal je med drugim: »Francozi! Več ko 30 let sem korakal z vami in še korakam po isti poti. Nocoj govorim vam, kjerkoli ste in kakršnakoli je vaša usoda. Ponavljam ono željo, ki je napisana na luidoru (denar): Naj Bog čuva Francijo! Tukaj doma v Angliji pod nemškim ognjem nismo pozabili zvez, ki nas družijo s Francijo. Vztrajamo na poti evropske svobode. Tukaj v Londonu, za katerega pravijo Nemci, da ga bodo spremenili v pepel, prenašamo nezlomljivo svoje breme. Angleško letalstvo več kakor izpolnjuje svojo dolžnost. Čakamo na napovedani napad na Anglijo. Toda vse to je za nas samo začetek. Zdaj v letu 1940. imamo kljub priložnostnim izgubam nadmoč na morju. V letu 1941. bomo dosegli nadmoč tudi v zraku. Pomislite, kaj to pomeni! Nemci so s svojim mehaniziranim orožjem dosegli, da so obvladali začasno večino najboljših evropskih narodov. Nemci in Italijani hočejo razdeliti Francijo in njen imperij. Pa ne samo francoski imperij bo razdeljen, če zmagovali, tudi Alžacija in Lorena bosta odcepljeni. Nica, Savoja in Korzika bodo odrezane od Francije. Hočejo za vedno zlomiti francoski narod. Za Francijo to ne bi bil samo poraz, temveč popolno uničenje. Francozi morajo zato dvigniti svojega duha, preden ne bo prepozno. Mi in naši prijatelji v Ameriki, ki so tudi vaši prijatelji, vztrajamo v borbi. Zato zaupajte, kajti vse bo spet dobro. Če nam ne morete več pomagati, nas vsaj ne ovirajte! Čakajte na uro, ki bo prišla za vas. Nikdar ne bomo popustili, nikdar se vdali!«

Angleški mornariški minister lord Alexander je te dni imel govor, v katerem je med drugim dejal, da

mora angleško prebivalstvo biti prav tako hrabro kakor angleška vojska.

S tem bodo Angleži ne samo odbili napade sovražnika, marveč bo mogla angleška vojska prenesti svoje napade na pokrajine, ki jih je zavzel sovražnik in od tam nadaljevati vojskovanje. Ta čas, da je že pred duri. Minister za letalsko izdelovanje lord Beaverbrook je dal angleškim listom izjavo, v kateri pravi, da ima Anglija danes za letalske pohode na razpolago več letal, kakor jih je imela kdaj poprej.

Vozim sem, vozim tja. ... To ni tako prijetno. Naposled se lepo odpočijem in popijem skodelico bele kave, pa je zopet vse v redu.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Iz Bukarešte javljajo:

V Rumunijo je prispelo mnogo nemških oficirjev, podoficirjev in pomožnega osebja, kakor tudi instruktorskih čet s potrebnim orožjem.

V petrolejsko ozemlje in v razne luke so dospeli oddelki za protiletalsko zaščito. Razen tega je prispelo mnogo letal. Poveljstvo nemških instruktorskih čet je v Bukarešti, kjer je nastanjeno v enem izmed največjih hotelov. Zadržanje rumunskega prebivalstva nasproti nemškemu vojaštvu je prijateljsko. Pravijo, da bodo ti nemški vojaki urili rumunsko vojsko in da bo na ta način rumunska vojska v šestih mesecih razpolagala s 700.000 možmi, ki bodo izvrstno izurjeni in opremljeni z najmodernejšim orožjem.

Iz Vichyja poročajo, da

se pogaja Francija za dokončen mir.

Pravijo, da bo morala Francija poleg Alžacije in Lorene Nemčiji odstopiti še Nizo, Džibuti in Tunis Italiji, Nemčiji in Italiji bi se baje odpovedali vsem drugim zahtevam, če bi Francija napovedala Angliji vojno. Po švicarski vesti takim načrtom nasprotuje maršal Petain, medtem ko sta se postavila podpredsednik vlade Laval in zunanji minister Baudoin na protiangleško stališče. Laval je bil te dni sprejet od nemškega kancelarja Hitlerja. Pri sprejemu je bil navzočen tudi nemški zunanji minister Ribbentrop.

Kakor pravijo zadnje vesti

so medsebojni letalski napadi malo popustili,

dasi se sicer nadaljujejo. Poročili z obeh strani govore o manjših izgubah. Angleška letala so prejšnje dni izvršila napade tudi na različne italijanske kraje. Angleško poročilo pravi, da so nastali požari v večjem številu italijanskih tvornic vojnega materiala v Milanu, Turinu in Aostii. Italijani pa zanikujejo, da bi bila angleška letala povzročila kakšno pomembno škodo. O vojni v Afriki ni posebnih poročil. Reuter poroča, da se v Egiptu, Sudanu in Palestini ni zgodilo nič važnega.

Dosedanji španski notranji minister in najožji sotruden generala Franca

Serrano Suner je bil imenovan za španskega zunanjega ministra.

Kakor znano je Suner nedavno končal važno politično potovanje v Berlin in Rim. Dosedajšnji zunanji minister polkovnik Beguender je istopil iz vlade. Dosedanji državni podtajnik v notranjem ministrstvu Lorente je prevzel za Sunerjem vsa opravila notranjega ministrstva in je podrejen neposredno predsedniku vlade. Iz vlade je izpadel tudi trgovinski minister Lastiza. Na njegovo mesto je imenovan pokrajinski voditelj španske falange v Katoloniji Canseler. Imenovanje Serrana Sunerja za španskega zunanjega ministra pomeni novo ožjo zvezo španske zunanje politike z velesilami osi. Suner je znan kot eden največjih zagovornikov sodelovanja z Italijo in Nemčijo.

Kakor poročajo švicarski listi iz Tokia, penderja več vodilnih japonskih listov potrebo, da se zaradi zadržanja že-

dinjenih držav čim prej doseže sporazum z Rusijo.

Napovedujejo tudi zaključitev nenapadalne pogodbe med Japonsko in Rusijo, o čemer so med Tokijem in Moskvo razgovori že v teku.

V Strassbourgu je bilo v nedeljo veliko narodnosocialistično zborovanje, na katerem je govoril nemški namestnik za Alzacijo Wagner, ki je dejal,

da je Alzacija spet priključena Nemčiji in sicer za zmeraj.

Francija je po Wagnerjevih besedah neprenehoma napadala Nemčijo, da bi ji vzela čimveč pokrajin, po sedanjih zmagi pa Francija take možnosti ne bo več imela.

Nedavno so Italijani izvršili letalski napad na Perzijski zaliv. Italijanska vest pravi, da je bilo

na otok Bahrein vrženih 150 težkih bomb.

Posadke letal, ki so sodelovale pri tem poletu, so lahko še nad krajem samim ugotovile, da so bombe povzročile veliko škodo velikim in modernim rafinerijam. Prav tako so bombe hudo poškodovale tudi petrolejske vrelce. Reuter pa poroča o tem napadu: Zastopnik petrolejske družbe na Bahreinskem otočju je sporočil svoji družbi, da o priči ki italijanskega letalskega napada ni bil nobeden izmed njenih petrolejskih vrelcev poškodovan. Prav tako ni bila povzročena nikakršna škoda na sosednem arabskem ozemlju, kjer ima svoje vrelce 12 ameriških družb. V Angliji poudarjajo, da je Bahreinsko otočje samostojna država, čeprav je v pogodbeni zvezi z Anglijo in stalno biva na otočju zastopnik angleških oblastev.

Razpravljajoči o napetosti na evropskem jugovzhodu objavljajo londonski listi podrobne razprave o položaju posameznih držav, ki jih to vprašanje zanima. Nekateri listi so mnenja,

da bo Sovjetska Rusija še ta teden opredelila svoje stališče do južnovzhodne Evrope.

Tedaj bo postalo jasno, ali je Moskva sklenila kak nov dogovor z Berlinom in Rimom glede južnovzhodne Evrope. Po nekkih vesteh je Rusija dobila nemško ponudbo, naj bi zasedla razsežna zemljišča v Indiji, Iraku in Afganistanu, za protiuslugo pa dovolila nemškim četam prehod preko Turčije v smeri proti Suezu. Po mnenju carigradskih dopisnikov angleških listov pričakujejo v Turčiji za bližnjo bodočnost še nadaljnjo ojačanje pritiska držav osi na Grčijo in Turčijo, toda izražajo hkratu mnenje, da niti Turčiji, niti Grčiji ne grozi nikakršna neposredna vojna nevarnost.

»New York Times« poroča iz Hongkonga, da postajajo tamkaj vse bolj vidni načrti sodelovanja med ameriško in angleško vojno mornarico na Daljnem vzhodu.

Že pred časom je v Hongkongu prispela zaloga raznih nadomestnih delov za ameriške podmornice. V tamkajšnjih mornariških vrstah sodijo, da bo služil Hongkong za oporišče ameriških podmornic. Tu naj bi bilo stalno okoli 30 ameriških podmornic, ki bi lahko iz Hongkonga delovale proti japonskim prevozom preko Kitajskega morja. Na ta način bi bila odrezana pomorska pot Japonske na Kitajsko. Ladjedelnice v Hongkongu so že čisto opremljene za vsa morebitna popravila ameriških podmornic.

»United Press« poroča iz Bangkoka, da je siamska vlada izjavila, da zahteva nazaj pokrajini Kambodž in Laos, ki ju ima danes francoska Indokina.

Odločno stališče francoske vlade o tej zadevi je povzročilo protifrancoske demonstracije v Bangkoku. Predsednik siamske vlade Luang Bipul Songram je te dni govoril po radiu in izrazil vzajemnost siamske vlade s čustvi siamskega naroda glede siamskih zahtev.

»United Press« poroča iz Bangkoka, da je siamska vlada izjavila, da zahteva nazaj pokrajini Kambodž in Laos, ki ju ima danes francoska Indokina.

Odločno stališče francoske vlade o tej zadevi je povzročilo protifrancoske demonstracije v Bangkoku. Predsednik siamske vlade Luang Bipul Songram je te dni govoril po radiu in izrazil vzajemnost siamske vlade s čustvi siamskega naroda glede siamskih zahtev.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: voli in telice I. po 9,25, II. po 8,50, III. po 7,75, krave I. po 8,50, II. po 7,50, III. po 6,50, teleta I. po 9,50, II. po 8,50 din; na sejmu v Laškem: voli I. po 8,50 do 9, II. po 8, III. po 7,50, telice I. po 8,75, II. po 8, III. po 7,50, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6,75, teleta I. po 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Radovljici: špeharji po 15, pršutarji po 12, v Kranju: špeharji po 16 do 18, pršutarji po 14 do 15, v Laškem: špeharji po 15, pršutarji po 14, v Ptuj: špeharji po 12 do 12,50, pršutarji po 11 do 11,75, plemenske svinje po 9,50 do 10,75 din.

KRMA. V Radovljici: lucerna in seno po 100, slama po 50, v Laškem: seno po 70 do

80, slama po 25 do 30, v Kranju: lucerna po 150 do 170, seno po 125 do 170, slama po 75, v Murski Soboti: seno po 60 do 70, slama po 35 do 40 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v okolici Brežic: navadno mešano vino po 7 do 8, finejše sortirano vino pa po 8 do 10 din liter. V ormoško-ljutomerskem okolišu se plačuje mošt po 6 do 10, staro vino pa po 10 do 12 din liter. Dosežejo se tudi višje cene.

VOLNA. V Radovljici: neoprana 40, oprana 45, v Kranju: neoprana 32 do 36, oprana 48 do 52 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Radovljici: goveje 14, telečje 16, svinjske 12, v Kranju: goveje 22 do 25, telečje 26, svinjske 8 do 10, v Laškem: goveje 26, telečje 30, svinjske 10, v Murski Soboti: goveje 14, telečje 20 do 22 din za kg. Cene so vsekakor zelo različne, zato je verjetno, da niso v vseh službenih poročilih pravilno navedene.

KROMPIR. V Radovljici 200, na ljubljanskem trgu po 175, v Kranju po 175 do 200, v Laškem po 200, v Murski Soboti po 130 do 160 din za 100 kg.

ZABELA. V Radovljici: slanina 22, svinjska mast 24, v Kranju: sveža slanina 23 do 24, svinjska mast 26, v Laškem: slanina 24, svinjska mast 25, v Murski Soboti: slanina in mast 25 din za kg.

JAJCA. V Laškem 1 do 1,25, v Kranju 1,25 do 1,50, v Murski Soboti 0,80, v Radovljici 1,50 din za kos.

SIROVO MASLO. V Radovljici 44, v Murski Soboti 32, v Kranju 40 do 44, v Laškem 28 do 36 din za kg.

MLEKO. V Laškem 2 do 2,50, v Kranju 2,25 do 2,50, v Murski Soboti 2, v Radovljici 2 din za liter.

DRVA. V Laškem (trda) 100 do 110, v Kranju (trda) 140 do 150, v Murski Soboti (trda) 170, v Radovljici 150 do 180 din za kubični meter.

Sejmi

- 28. oktobra: St. Jurij ob južni železnici — trg, Dolnja Lendava, Gornji grad, Mokronog, Vesela gora-St. Rupert, Lož, Križevci v Prekmurju (živišni in kramarski), Martjanci, Žužemberk, Muta, Sv. Tomaž pri Ormožu, Radovljica;
- 30. oktobra: Studenec pri Krškem, Veliki Gaber;
- 2. novembra: Vitanje, Cerknica pri Logatcu.

F. Gobey:

15

Umor na plesu

»Ali sta ženski kaj rekli?«

»Samo nekaj besed. Vsaka je dejala, da je naročena.«

V tem trenutku je natak prinesel na mizo jerebice in rake. Dekletoma je obraz kar sijal od veselja. Nointel je vratarici spet natočil.

»To vino je pa imenitno!« je pohvalila gospa. »Kaj sem vam že rekla? Da, da, dejala sem, da ne vem, ali sta bili ženski svetlolaski ali temniolaski. Ko je odšla zadnja in se gospodična Orcivalova ni zganila, sem si mislila: zdaj bom pa dobila še tri zlatnike in bom lahko dekletoma kupila nove čevljičke. Tedaj je iznešena prišel še nekdo in me prosil, naj mu odprem ložo šte. 27. Odvrnila sem, da tega ne smem storiti. Stirideset frankov mi je ponudil, pa se nisem dala preprosi. Kdo bi vzel denar od...«

»In kaj je ta človek potem storil, draga gospa?«

»Pomislite! Rekel je, da sta general Simancas in doktor Galmier njegova prijatelja, pa da sta pravkar odšla. Zato mu naj odprem ložo šte. 29, ki so jo bili vsi trije skupaj najeli. In jaz, neumnica, sem ga ubogala. Drugo si pa lahko sami mislite.«

»Kako? Kaj mislite, da je delal ta zločinec v loži šte. 29? Rekli so mi, da je v pričo ljudi skočil iz te lože v sosedno, kjer je bila gospodična Orcivalova. Toda šele četrte ure nato je odprl vrata in začel klicati na pomoč!«

»Oprostite, gospa Majore! Tistega gospoda poznam in pozna ga skoraj ves Pariz.«

»Pa je vendar policijski nadzornik najprej aretiral njega in ga poslal v zapor. Toda znal se je očitno dobro izgovoriti in tepci so ga izpustili. Seveda, dobro je bil oblečen. Vsi policisti drže z bogatimi in to je nesramno.«

Ubogi Nointel je pričakoval bog ve kakšno odkritje, zdaj pa je moral poslušati neumno obtožbo proti neškodljivemu Lolifu. Gaston, ki je tudi nestrno poslušal, je bil besen. Toda oba sta se premagala.

»Vidim,« je dejal Nointel, »da so se oblastva prenašala, ker so tako hitro izpustila tega gospoda. Toda kolikor je meni znano, so našli v vratu žrtve japonsko bodalo, ki je bilo skrito v pahljači. Moški ne nosijo pahljač. Saj bi bili vi pahljačo opazili, ko vas je prosil, da mu odprite ložo.«

»Morda je imel lopov pahljačo v žepu. To sem tudi rekla danes sodniku. Ko so me s tem Lolifom soočili, bi se bila skoraj onesvestila. Kaj hočete? Sodnik mu je verjel, kar koli mu je natvezil. Ko pride čas, da bom lahko svobodno govorila, bom sodniku povedala vse in mu dokazala, kdo je morilec nesrečne gospodične.«

»Povejte mi, prosim,« ji je segel stotnik v besedo, »ali so imele tudi ženske, ki so prišle v ložo, pahljače?«

»Mogoče je, toda videla tega nisem. Vsem se je zelo mudilo.«

»Ali jo je imela gospodična Orcivalova?«

»Seveda, in še zelo lepo. Našli so jo na tleh,

na preprogi. Toda to ne dokazuje ničesar. Dokaz, ki ga je pustil zločinec, je samo nekaj, kar sem jaz našla nocoj pred predstavo, ko sem ložo pospravljala.«

Stotniku so se zbudili novi upi.

»Da, da, verjemite mi! V žepu imam nekaj, česar ne bom izročila preiskovalnemu sodniku, ampak bom čakala do dneva razprave. In ko bo uboga gospodična sedela na zatožni klopi, bom jaz izpregovorila pred porotniki. Pokazala jim bom nekaj, kar sem našla v krvi. Da, v krvi, gospod... Potem pa jih bom vprašala: Ali je tudi to njeno? To bodo takrat vsi debelo gledali! Vsi listi bodo pisali o meni in to bo mogoče tudi pomagalo, da bodo mojima hčerama dvignili plačo, kajti zdaj ne moreta ne živeti ne umreti.«

»To je res krivično, seveda. Kaj ste našli? Tale gumb? Cigav pa bi mogel biti?«

»Vidite, kako velik je... Kakor od kakšne livreže ali uniforme? Ženske takšnih gumbov ne nosijo.«

»Gospa,« je vzkliknil Gaston, »ta gumb bi morali izročiti preiskovalnemu sodniku.«

»Nikakor ne! Najprej moram izvedeti ime gospoda, ki je prišel v usodno ložo.«

»Ime?«

»Da, ker je v gumbu vrezana neka črka.«

»Črka!« je vzkliknil Gaston. »Katera pa?«

»Če je gumb Lolifov,« je dejal Nointel, »mora biti črka L.«

»Ne potrebujem njegovega priimka. Krstno ime mi povejte! Ali je Peter, Pavel, Jakob, Filip? Kaj je?«

»Hvala bogu, da ni L,« je zavzdihnil Gaston, ki je mislil samo na Berto.

»L ni, to vam rečem.«

»Bom že zvedel Lolifovo ime,« je začel zo-

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 22. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.93 do 178.13 (za 217.05 do 220.25) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.28 do 10.38 (za 12.70 do 12.80) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 445.50 do 446 din. Nemška klirinška marka, katere tečaj je bil nedavno povišan, je bila po 17.82 din.

Drobne vesti

— Prvo blago je bilo odposlano v Rusijo. Iz Beograda poročajo, da je bila v soboto odposlana prva pošiljka našega blaga, ki so ga predstavniki Sovjetske Rusije kupili pri nas na osnovi trgovinske pogodbe, sklenjene v maju letošnjega leta. Gre za večjo količino tanina. V prihodnjih dneh bo poslana v Rusijo pošiljka ferosilicija. Rusko trgovinsko predstavništvo v Beogradu se je v zadnjem času pogajalo tudi za nakup določene količine švicarske masti. Zaenkrat pa se ta mast ne bo izvozila, ker je bila izražena želja, da se nekaj časa ustavi izvoz masti zaradi majhnih količin, ki so na razpolago za domače tržišče. Čez mesec dni bo na trgu dovolj debelih svinj, izpitanih z novo turščico, in tedaj bomo lahko izvršili našo obveznost nasproti Sovjetski Rusiji glede dobave masti. Izvoz masti je trenutno iz istih razlogov ustavljen tudi v druge države.

— Na vinski kis se mora plačati banovinska trošarina. Finančno ministrstvo objavlja v »Službenih novinah«: Neka finančna direkcija je postavila vprašanje, ali se mora na kis, izdelan iz vina, pobirati skupna banovinska trošarina tudi po 1. januarju l. 1940., odkar je vino postalo predmet državne trošarine. Na osnovi člena 2. uredbe o banovinskih trošarinah pojasnjuje finančno ministrstvo: Vinski kis je ostal trošarinski predmet skupnih banovinskih trošarin tudi po 1. januarju l. 1940., ko je vino postalo predmet državne trošarine z uredbo od 22. decembra l. 1939. Skupno banovinsko trošarino na vinski kis, bodisi da se nabavlja od vinogradnika ali od osebe, ki vodi trgovino ali obrat, ali pa izdeluje s predelavo vina v kis, je dolžan plačati kupec na način predpisan s členom 9. pravilnika o načinu

pobiranja skupnih banovinskih trošarin od 1. aprila l. 1937.

D o p i s i

SMARJETA PRI CELJU. (Smrtna kosa). V Smarjeti pri Celju je umrl v 80. letu starosti posestnik Anton Hajnssek, oče učitelja g. Franja Hajnskega. Pokojnik je bil odločno naroden in napreden mož ter je užival velik ugled. Pred leti je županoval pri Sv. Petru na Medvedovem selu. Rajnkemu časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

ZALEC. Smrtna kosa. Te dni smo spremljali 41 let starega uglednega posestnika g. Vinka Korenta z Gornje Ložnice pri Zalcu k večnemu počitku na žalsko pokopališče. Rajniki je že dalje časa bolehal in se je moral podvreči hudi operaciji, ki je pa ni

prenesel. Ker je bil pokojnik član domače gasilske čete, katere člani so nesli pokojnikovo krsto, je spremljalo tovariša lepo število gasilcev. V pogrebni sprevedu je stopalo tudi mnogo drugega občinstva. Po službi božji pri Sv. Kancijanu na pokopališču so položili prerano preminilega v grob. Po cerkvenem obredu mu je zapel gotovelski pevski zbor žalostinko. Rajniki je bil vdovec. Šele ne davno mu je umrla skrbna žena in mu zapustila fantka in dve deklici. Prav to je bil tudi vzrok, da se mu je bolezen poslabšala in da je tudi sam umrl. Bil je zelo vester gospodar. Udejstvoval se je razen v gasilstvu tudi v domačem hmelnjarskem združenju. Posebno rad pa je v mladeniški dobi gojil petje, saj je bil nad 20 let zvest član žalskega pevskega zbora. Dokler mu je rahlo zdravje dopuščalo, je pogosto nastopal kot režiser in igralec na bivšem odru Dramskega društva v Zalcu v igrah, ki so jih svoj čas prirejali sosede Ložničani. Blag mu spomin!

Bratom in sestram

na meji pomoč!

Živimo v dobi, ko marsikod padajo mejniki, ko se rušijo državne tvorbe, ko se človeštvo zvija v mukah, povzročenih po strahovitih potresih. Zavedati se moramo, da le narodi z močno narodno zavednostjo in borbenostjo ne izginjajo s pozorišča zgodovine.

Naš narod, po pesnikovih besedah star težkih tisoč let, živi in hoče živeti. Slediti mora plemenitemu zgledu naše jugoslovenske udarne in junaške preteklosti. Strniti se mora v bratski vzajemnosti, sam mora pomagati svojim socialno šibkejšim sloyem. Narod je živo bitje, ki ga je treba negovati in zdraviti, da bo zmožen rasti in odpora.

Družba sv. Cirila in Metoda, ki ima v svoji več ko polstoletni zgodovini zapisanih že veliko število dobrih del v prid našemu narodu, priredi letos na nedeljo, dne 10. novembra po slovenski zemlji veliko narodno zbirko v pomoč bratom in sestram na naših mejah. Kraljevska banska uprava v Ljubljani je zbirko odobrila za vse kraje svojega področja in priporočila učitelstvu vseh šol, da sodeluje pri tem dnevu.

Pozivamo zato vse naše podružnice, da po

vseh naših mestih, trgih in vaseh skupno z ostalimi društvi takoj pričnejo s pripravami in naj izvedejo zbirko. Kjer ni podružnic, naprosamo druga narodna društva, da takoj ustanovijo v ta namen posebne odbore, ki bodo nalogo prevzeli in izvedli: v krajih, kjer pa tudi to ne bi bilo možno, smo prepričani, da bo imela naša Družba vsaj enega posameznika, ki se bo za stvar zavzel in jo izvedel v dobro zlasti naše obmejne mladine po geslu:

Mal položi dar — domu na oltar!

Po šolskih zavodih pa bodo k vsestranskemu uspehu tega dne pripomogli gg. profesorji in učitelji na način, kakor so se že mnogokrat izkazali, kadar je katerokoli narodno obrambno društvo prosilo njihove pomoči.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda se zaveda truda, ki je vsepovsod združen z izvedbo tako širokega načrta. Zato bo ostalo trajno hvaležno vsem in vsakomur, ki se bodo s plemenito vnemo potrudili za letošnjo narodno zbirko.

V zavesti velikega pomena takega dela v prid bratom in sestram na meji, pa smo glo-

pet Nointel, »pa vam ga bom jutri povedal.«
»Dobro. Jutri v gledališču.«
»Prav. Mislim pa, da ne bo nič hudega, če poveste meni in gospodu Darcyju, katera črka je.«

»Vama povem to prav rada. Na gumbu je črka B. Če je ta gospod Bernard, Benedikt ali kako podobno, pojdem takoj k preiskovalnemu sodniku, da ga prime.«

»Torej B.« je zajecel Gaston in prebledel. Ime gospodične Lesterelove se je začelja-
lo z B.

Tudi Nointel se je začel takoj zavedati nevarnosti te najdbe.

»Vendar vam svetujem, da ne hitite preveč in da ne greste takoj k preiskovalnemu sodniku.«

»Hitela nikakor ne bom.«

»Za to je še zmerom dovolj časa. Prosim vas, pokažite mi gumb.«

»Tukaj je je!«

»Pa je res lep.« je vzkliknila Ismeria. »Daj ga meni, da si napravim iz njega medaljon.«

»Pa si res pametna! Ali ne vidiš, da je na njena črka B!« je dejala njena sestra.

»In kaj zato? Vsakomur bi rekla, da mi je Berta ime.«

Gastonu se je stisnilo srce.

»Molčite, klepetulji.« ju je oštela gospa Majore. »Vajina mati je poštena ženska. Ne-koč sem našla v neki loži veliko demantno iglo. Takoj sem jo oddala upravi gledališča. In lastnica, neka Angležinja, je bila tako nersramna, da mi je ponudila dvajset frankov nagrade. Prosim vas, dvajset frankov za iglo, ki je bila vredna najmanj šest tisočakov. Jaz sem seveda to odklonila.«

Ko je vratarica tako jadikovala, sta prija-

terja pozorno opazovala veliki gumb iz suhega zlata, ki je imel vrezano črko B.

»Ta gumb je moški,« je odločno dejal Gaston.

»Res je. Za žensko je prevelik,« je dodal stotnik. »Toda so tudi ženske, ki bi ga nosile.«

»Eno poznam, ki bi ga vsekako nosila...«

»Le nekaj je nedvomno. Lastnik tega gumba ne gleda dosti na denar. Najmanj pet zlatnikov je gumb vreden.«

»Tudi jaz sem mislila tako,« se je vmešala gospa Majore. In če pomislim, da človek, ki meče za takšne malenkosti toliko denarja v zrak, seže tudi za bodalom kakor kakšen razbojnik. Oh, ti bogatini! Čakajte, povejte mi, koliko je ura! Rada bi bila v postelji, preden se moj mož vrne domov.«

»Saj še dve ni ura. Časa imate več kakor dovolj. Toda, bog naj mi oprost, zdi se mi, da vidim kri na tem zlatu.«

»To je čisto razumljivo. Uboga gospodična Orcivalova se je morala boriti, preden je svojemu morilcu odtrgala gumb.«

»Zdi se mi,« je dejal stotnik po kratkem premišljanju, »da bo imel ta gumb še veliko vlogo. Samo pazite nanj, da ga ne izgubite. Ali veste, kaj bi jaz namesto vas napravil? Šel bi k vsem pariškim draguljarjem in jih vprašal, ali se kaj spomnijo, komu so takšen gumb izdelali. Morda bi odkrili zlatarja, ki ga je prodal. Šele tedaj bi šel k preiskovalnemu sodniku in mu izdal krivca. Moj bog, kaj bi šele takrat pisali časniki o vas.«

»Takrat bo moj možiček šele ponosen na svojo ženico. Toda jaz tega žal ne morem sama opraviti. Na svoji dekletki moram paziti. Če bi hotel kdo drug iti po trgovinah...«

»Draga gospa, če zaupate meni...«

»Ne smete misliti, da se mi ne ljubi...«

»Zakaj? Toda jaz vam rad napravim to uslugo. Tudi moj prijatelj Darcy, ki kar koprni po tem, da bi našel Julijinega morilca.«

»Če je tako, pa vzemite ta gumb. Prepričana sem, da me ne boste zapletli v kakšno nerodnost...«

»Ničesar se ne bojte, gospa Majore. Ko pride čas, bo gospod Darcy že povedal vse svojemu stricu, ki vas bo mogel samo pohvaliti. Zdaj pa se pogovarjajmo še o čem drugem, ker bi se sicer gospodični dolgočasili.«

Ob tri četrt je družba odšla iz lokaka. Gospa Majore se je s svojima hčerkama odpeljala s kočijo domov.

Dragi moj Gaston,« je dejal stotnik, pojdij znaj domov spat, ker te ne potrebujem več.«

»Kam pojdeš pa ti?«

»V klub ali kam drugam. Poiškati moram še drugi gumb. Preden bo poldne, bom spet pri tebi.«

IX.

V ponedeljek zjutraj je Gaston nestrpno čakal svojega prijatelja. Stotnik je prišel malo po deseti in smehljal se je.

»Dragi moj,« je dejal, »vratarica se ni motila, Lolifovo krstno ime se začelja z B. Našemu Lolifu je ime Baptist.«

»Saj je vendar nemogoče, da bi bil gumb njegov,« je odvrnil Gaston in skomignil z rameni.

»Žal res ni mogoče.«

»Zakaj?«

»Ker on ni zmožen zločina. Ker ni imel

boko prepričani, da bo letošnja narodna zbirka častno uspela.

Popoln uspeh prizadevanj naj dokaže našo narodno zavest, zato naj bo sodelovanje pri narodni zbirki častna dolžnost slehernega Slovence.

Bratom in sestram na meji — pomoč!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Novice

* **Knjige Vodnikov družbe izidejo v drugi polovici novembra.** Vsak naročnik prejme letos slikano **Vodnikovo pratio** z zanimivo vsebino, povest Eda Držaja **Pod Špiki**, ki je prejela Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, povest Ilke Vaštetove **Rožna devica**, ki se godi v napoleonski Ljubljani, in poljudno-znanstveno knjigo inž. Jakoba Turka **O rastlinski, ljudski in živalski prehrani**, delo, ki bodo zanj hvaležni vsi sloji, saj kaj podobnega še ne poznamo v slovenskem strokovnem slovstvu. Vse štiri knjige stanejo samo 20 dinarjev. Kdor ne bo pravočasno naročil Vodnikovih knjig pri svojem poverjeniku ali naravnost v družbini pisarni, Ljubljana, Knafljeva 5, bo žal moral ostati brez letošnjega književnega daru Vodnikove družbe, ker je zaradi negotove dobe naklada omejena. Zato vsi brž med Vodnikove!

* **Lep uspeh slovenskih Sokolov strelcev.** Pri nedeljskih strelskih tekmah, ki jih je priredil Sokol kraljevine Jugoslavije za vso državo, je dosegla mariborska župa prvo in drugo mesto v streljanju z vojaškimi puškami na 200 m, celjska župa drugo mesto pri streljanju z vojaškimi puškami na 400 m, od posameznikov pa Adolf Beg iz Maribora tretje mesto na 200 m in Filip Smola iz Celja tudi tretje mesto na 400 m. Prav tako je Maribor dosegel prvo mesto pri streljanju z zračnimi puškami, mariborski naraščaj prvo in tretje mesto pri streljanju z malokalibrsko puško ter prvo in drugo mesto pri streljanju z zračnimi puškami.

* **Dr. Anton Korošec je obiskal Zagreb.** Te dni je dopotoval v Zagreb minister za prosveto in predsednik senata dr. Anton Korošec. V Zagrebu je obiskal najprej podpredsednika vlade dr. Mačka, nato pa bana dr. Šubašića, senatorja inž. Košutića, dr.

vzroka, da bi bil Julijo umoril. In naposled zaradi tega, ker sem ga preizkusil.

»Kako?»

»Dobila sva se v kotu našega kluba. Delal sem se, kakor bi bil iskal po žepu škatlo smotk in sem potem slučajno našel gumb, ki sem mu ga pokazal in mu rekel, da sem ga našel na ulici.

»In on?»

»Ne samo da se ni prav nič vznemiril, ampak mi je celo dal navodila, kje naj ga policiji oddam.

»Saj Lolič ni tako neumen, da bi bil kaj priznal, če je slučajno gumb njegov.

»Nikar se zaradi tega ne pričakajva. Če gošpa Majore misli, da je Lolič morilec, midva tega pač ne misliva.

»A kaj bova zdaj?»

»Iskala zločinca. Ta gumb nama ga bo odkril.

»Kako misliš to?»

»Več izhodišč za iskanje imam. Toda zdaj mi najprej povej, kdaj pričakuješ Julijino sobarico?

»Rekla mi je, da pride še dopoldne.

»Počakal jo bom, ker si od njenih besed marsičesa očetam. Vsekako imava zdaj v rokah nekaj, kar je bilo last morilke.

»Če se ni kakšen možki preoblekel v žensko.

»Dragi moj, možki v domu svojega spola ne more zatajiti. To bi bila opazila tudi gošpa Majore. Ne, ne, neka ženska je imela svoje prave vmes. Zdaj morava zvedeti, katera izmed Julijinih znank ima ime ali priimek, ki se začneja z B. Ali je ta sobarica dolgo služila pri Juliji?»

»Več let.

Krnjeviča in metropolit dr. Stepinca. Ko je dr. Korošec odhajal iz banskih prostorov, so ga novinarji spreševali o razlogih njegovega zagrebškega obiska. Dr. Korošec pa jim je rekel, da bodo zvečer dobili uradno sporočilo.

* **Občina Kranj je najela posojilo za tkalinsko šolo.** Na seji kranjskega občinskega odbora te dni je bila soglasno odobrena sklenitev pogodbe za najetje posojila pri Državni hipotekarni banki za gradnjo tkalinske šole v znesku sedmih in pol milijona dinarjev. Podrobnejše poročilo pove, da se je za gradnjo te šole že vršila licitacija, ki pa ni uspela, zaradi česar bo 28. t. m. ponovna licitacija. Občinskemu odboru je bil predložen v zvezi s tem predlog za odkup sveta, ki je še potreben za šolo. Lastnica ga. Pavla Ažmanova je postavila za potrebnih 880 kvadratnih metrov sveta ceno 88.000 d.n., kar pa je bilo odklonjeno. Naposled je bil odobren znesek 70 din za kvadratni meter.

* **Zamenjava denarja.** Opozarjamo, da je najskrajnejši rok za zamenjavo starega srebrnega denarja po 20 din do 31. oktobra. Po preteku tega roka se stari kovanci po 20 din ne bodo mogli zamenjati ne pri blagajnah Narodne banke in ne pri državnih finančnih ustanovah. Hkratu opozarjamo, da je skrajni rok za zamenjavo starega srebrnega denarja po 50 din potekel 16. avgusta in se sedaj ne more več zamenjati.

* **Marija Škodlarjeva umrla.** V Šlajmerjevem domu je umrla ga. Marija Škodlarjeva, soproga orožniškega podporočnika in mati našega uredniškega tovariša, slikarja Franceta Škodlarja. Pred tremi leti jo je zadela kap in od takrat je po malem bolehal. Ravnika je štela 70 let. Pred tednom so jo prepeleli v sanatorij, a vse skrbno prizadevanje zdravnikov je ostalo zaman. Pokojna gošpa, ki je bila po rodu Poljakinja, je v zakonu vzorno vzgojila šest otrok. Najstarejši brat našega tovariša Stane je magistratni uradnik, Ladi poštni uradnik, najmlajši Leon generalštabni major, sestra Olga je poročena z uradnikom Zaunikom, Meta pa z magistratnim nadkomisarjem Pelzem. Pokojnici časten spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

* **Nemško odlikovanje jugoslovenskega rojaka.** Novosadski »Deutsches Volksblatt« javlja, da je nemška vlada odlikovala s kolajno za državljanske zasluge znanega jugoslovenskega opernega pevca Tino Patiero ob priliki 25letnice njegovega delovanja na operi v Dresdenu. Obenem mu je sporočil nem-

ški minister za prosveto dr. Rust, da bo prejel doživljenjsko mesečno rento 300 mark.

* **Potopitev naše ladje na Crnem morju.** Iz Bukarešte je prispela v Jugoslavijo posadka naše ladje »Vida«, ki se je potopila na Crnem morju. Kako je prav za prav prišlo do nesreče, nihče od posadke ne more natančno povedati. Ladjin kapitan Kosanović je izpovedal, da je ladja »Vida« plula v rumunskih vodah. Naenkrat pa je mostvo zaslišalo eksplozijo in ladja se je začela takoj potapljati. Kako je prišlo do eksplozije, noben član posadke ne ve zanesljivo. Ladja se je hitro potopila, vse mostva pa se je rešilo.

* **Nesrečna smrt starega poštenjaka.** »Domovina« je izgubila enega izmed svojih zvestih starih prijateljev. Umrl je g. Fr. Abram, posestnik na Vrheh nad Brezjem pri Rajhenburgu, bivši dolgoletni brezovski župan. Pokojnik je bil poštenjak starega kova, dober gospodar in oče, prijeten družabnik. Daleč naokrog je bil poznan, od vseh spoštovan, nobenega sovražnika ni imel. Povsod so ga vabili v družbo, ki jo je znal razveseliti s svojim prijetnim pripovedovanjem pa tudi s svojo lepo starinsko pesmijo. Dasi je že davno vzel sedmi križ na svoje rame, je bil še vedno čvrst in odporen. Le nesrečno naključje ga je spravilo v grob. Imel je opravka pri živini, pa sta ga dve zdvijani kravi pritisnili ob jasl, da se mu je poškodovala ngranjost trebušne votline. Prepeljali so ga v brežiško bolnišnico, kjer je poškodovala notranjost trebušne votline. Pogrebu so prihiteli njegovi zvesti prijatelji v prav lepem številu in eden izmed njih mu je izpregovoril tople besede v slovo. Spomin na poštenjaka Franceta Abrama bo še dolgo živel v njegovih krajih. Tudi »Domovina« bo hranila dolgoletnemu zvestemu naročniku in čitatelju najlepši spomin. Zalujočim sorodnikom izrekamo odkritosrčno sožalje!

* **Pritožba hrvatskih delavcev.** »Hrvatski radnik«, glasilo Hrvatske delavske zveze, objavlja članek o vlogi Židov v hrvatski industriji. V članku se pritožuje, da je nešteto hrvatskih nacionalnih ljudi, ki so pripravljeni vsak trenutek služiti židovskim koristim in braniti židovske položaje v borbi s hrvatskim delavstvom, ki se bori samo za svoje pravice. Tudi prejšnje čase je bilo dosti takih zastopnikov, ki so pri pogajanjih z delavci zastopali židovska podjetja. V zadnjem času pa so postala taka pravna zastopstva že kar moda. Pri vseh pogajanjih z ži-

dejanjem. V prvi vrsti morava zdaj zaslišati Julijino sobarico.

Prav tedaj je stopil v sobo sluga in javil, da je prišla sobarica Julije Orcivalove in da čaka v predsobju.

Gaston mu je ukazal, naj jo takoj privede. Marica je postala nekoliko zmedena, ko je opazila tudi stotnika. Toda takoj se je zbrala.

Ni bila lepa, ni pa bilo mogoče reči, da bi bila grda. Na prvi mah človek skoraj ne bi bil mogel presoditi, koliko let bi ji utegnili biti. V resnici jih je štela štiri in trideset. Bila je zelo podjetna in nadarjena.

Stotnik jo je takoj dobro presodil in zdelo se mu je, da bi bilo mogoče iz nje marsikaj izvleči. Da ne bi Gaston česa pokvaril, je takoj začel:

»Le sedi, deklica. Moj prijatelj Gaston se čudi, ker ne ve, da vsakdo, kdor je bil kdaj huzar, takoj tika vsako sobarico, ki je lepa in dobrega srca. Stavil bi, da Marica to ve.

»Seveda,« je odvrnila sobarica. »To je navada tudi v Molièrjevih komedijah.

»Glej, glej, tudi na književnost se razume. No, potem pa s tabo ne bo težavno govoriti.

»Res je, gospod Nontel.

»Kaj? Poznaš me tudi? Saj vendar nikoli nisem prišel h gospodični Orcivalovi!

»Videla sem vas nekoč pri njeni prijateljici gospe Risslerjevi.

»Res? Kje pa je zdaj gošpa Klavdina? Časih jo srečam pa me niti ne pozdravi več.

»Gospe Risslerjevi se imenitno godi. Če bi bila pametna, bi lahko postala še bogatejša, kakor je bila moja rajna gospodarica.

»Da, pohlepna ni. To sem takoj opazil.

(Dalje.)

dovskimi podjetji naleteli hrvatski delavci na nežidovske zastopnike židovskega kapitala. Nimamo ničesar proti tem pravnim zastopnikom, pač pa nam je nerazumljiva gorečnost, s katero branijo koristi židovskega kapitalizma... *

* **Tombola v Kranju.** Tombola gasilske čete v Kranju je bila tudi letos predmet živega zanimanja. Že zgodaj pred pričetkom tombole so prišle velike množice na trg, kjer je bila potem tombola. Opoldanski vlaki so prihajali z velikimi zamudami. Iz smeri Ljubljane se je pripeljal v Kranj poseben vlak, nabito poln, za njim pa še redni potniški vlak, prav tako poln. Sreča je glavne dobitke razdelila takole: Vidmar Ivan, urar iz Kranja, je zadel pol vagona moke, Gorišek Martin, delavec iz Trbovelj, en vagon premoga, Koder Alojz, mizar z Jesenic, er. sod olja, Mazovič Jože, tvorniški delavec z Javornika moško kolo, Petričeva Mila, motorno kolo, Okorn Marija, šivilja iz Ljubljane, 1000 kilogramov krompirja.

* **Velik uspeh sokolske tombole v Celju.** Socialni odsek sokolske župe je priredil v nedeljo popoldne veliko tombolo pred Narodnim domom na Dečkovem trgu. Tombola je bila lepo obiskana. Glavne dobitke so zadel: prvi dobitnik (3000 din gotovine) železničar Valentin Imenšek iz Maribora, drugi dobitnik (šivalni stroj) delavka Jožefa Kosova s Pohul, tretji dobitnik (kolo) dijakinja Vera Pečnikova iz Celja, četrti dobitnik (kolo) dijak Zoran Ščuka iz Celja, peti dobitnik (kolo) zasebna uradnica Hedvika Huklova iz Celja, šesti dobitnik (kolo) kuharica Jožefa Matavževa iz Celja, sedmi dobitnik (moko) pekar Jakob Podgoršek iz Celja, osmi dobitnik (premog) torbar Henrik Dejak iz Celja, deveti dobitnik (drva) trgovski vajenec Valter Špeglič iz Celja, deseti dobitnik (pl. šč.) ka. e. tan Tihomir Djordjevič iz Celja, enajsti dobitnik (uro) redov Borivoj Magdinovič iz Celja, dvanajsti dobitnik (moko) dijakinja Sonja Lavrenčičeva iz Celja, trinajsti dobitnik (moko) delavec Avgust Goršek s Frankolovga.

* **Omejitev pravic hišnih lastnikov glede odpovedi stanovanj.** Ministrski svet je izdal uredbi, ki omejuje pravico hišnih lastnikov glede odpovedovanja stanovanjskih in poslovnih prostorov. Uredba določa, da sme hišni lastnik odpovedati najemniško pogodbo samo: 1. če stanovanje ali poslovni prostor potrebuje za sebe ali za svoje ožene sime in omožene hčere; 2. če je treba zgradbo podreti in namesto nje zgraditi novo; 3. če najemnik ne plača najemnine najkasneje v

enem mesecu od dne, ko bi jo moral plačati; 4. če najemnik uporablja ali izkorišča prostore v druge svrhe, kakor je njihov namen, ali v nasprotju s pogodbo daje prostore v podnajem ali jih namerno, odnosno po malomarnosti kvari, tako da se poškodujejo; 5. če najemnik ali njegovi sostanovalci ali njegovi podnajemniki pohujšljivo živijo v stanovanju ali če hudo otežujejo bivanje hišnemu lastniku ali drugim stanovalcem v zgradbi; 6. če so bili najemnik ali člani njegove rodbine sodno obsojeni zaradi kaznivih dejanj, prizadejanih hišnemu lastniku ali članom njegove rodbine, razen v primeru, da so bili k takemu dejanju od njih izzvani.

* **V Borovljah na Koroškem se je ustanovila nova puškarska zadruga,** ki bo poslovala pod nadzorstvom države. Njen predsednik je župan boroveljske občine dr. Hambrusch.

* **Akcija za pogozditev goličav bo v vsej državi od 27. oktobra do 9. novembra.** Državni odbor za pogozdovanje je sklenil poklicati tudi letos na pomoč vsa društva, posebno pa šolsko mladino, da bi se delo izvedlo bolj širokopotežno in povsod v državi, kjerkoli je potrebno goličave pogozditi. Odbor je za letos izdal geslo: »Zasadimo gaje v čast kralju Petru II.«

* **Smrt v premogovniku.** Te dni je prišlo v premogovniku prostosledca Korošca na Frankolovem pri Vojniku do hude nesreče. Ko je 45letni rudar Anton Znidar s Frankolovega kopal v premogovniku, se je utrgala nad njim plast premoga in ga zasu. Po hudih naporih so Znidarja izkopal. Bil je še živ, dobil pa je tako hude notranje poškodbe, da je ponoči izdihnil.

* **Pod vlak je šel.** V soboto zvečer se je pri Zalogu vlegel na tračnice 28letni Peter Loboda, kmečki sin iz Gradoje pri Dolu. Fant je bil že nekaj časa uslužben v Kanskega kmetični tvornici. Bil je zal fant in so ga dekleta rada imela. Kakor pravijo, so ga v dveh primerih dolžili očetovstva. Peter je bil zalvoljo tega močno obupan. Ko mu je oče dal nekaj denarja za nakup nekaterih reči, je sin vzela denar, prodal še kolo in obleko, potem pa je v soboto ves dan s piščo v Lazurolažil svoje gorje. Zvečer je potem šel pod vlak.

* **Mlad kačji lovec.** V Bistrici pri Pliberku imajo 17letnega pastirja, ki je veljal kot neobčutljiv za kačji pik. Lovil je vse kače brez razlike z golo roko in jih zmerom deval celo pod srjaco. Med ujetimi kačami je bilo tudi mnogo strupenih gadov. Te dni pa se je zagnala v njega velika črna kača in ga pčila v desno dlan. Fant je kmalu izgubil za-

vest. K sreči so ga kmalu našli in prepeljali v celovsko bolnišnico. Po nekaj dneh je spet zdrav zapustil bolnišnico.

* **Škrlatica med besarabskimi Nemci.** Med otroci besarabskih Nemcev, ki potujejo čez Maribor v Nemčijo, se je v nekaterih primerih pojavila škrlatica. Poklicani mariborski zdravnik je dovolil, da so nadaljevali bolni otroci pot do Gradca, kjer so bili oddani v otroško kliniko.

* **Obupanec na progi pri Kranju.** Te dni so našli nad čuvajnico pod Smarjetno goro neznanega moškega, prerezanega na dvoje. Mrtvečevega imena niso mogli ugotoviti, ker ni imel pri sebi nobenih listin. Šele pozneje so dognali, da gre za 32letnega Viktorja Cudermana, uslužbenega v Božičevi tvornici na Primskem. Samomor je izvršil v duševni zmedenosti.

* **Šest let za vlome.** Pred senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 32letni v Podšredo pristojni delavec brez stalnega bivališča Avgust Sotošek zaradi raznih vlovov in tatvin. Sodišče je obsodilo Sotoška na šest let robije in trajno izgubo častnih pravic. Zlikovec je po rodu iz Križev in občini Podšredi. Njegovi starši so Janez in Marija. Avgust Sotošek, 37letni trgovski pomočnik iz Podšrede, čigar starši so Janez in Ana, je v poletnem času odslužil orožne vaje, pa je pošten in neoporečen mož. Prošimo čitatelje, da soimenjakov ne zamenjajo.

* **Trgovino z dekleti so razkrili v Nišu.** Kakor je dognala policija, sta bila glavni klovodji Viden Mitčič, lastnik kavarne »Oceana«, in Miljutin Cvetković, lastnik kavarne »Tetova«. Izročena sta bila sodišču, vendar se bosta lahko branila na svobodi.

* **Iz maščevanja je ustrelil soseda.** V Lazah pri Kapelah imata dva premožnejša posestnika svoje nišve med katerimi drži pot, ki je last Stigarja Franca starejšega iz Slovenskega. Po tej poti je vozil, vsaj tako zatrjuje Stigar, tudi Radanovič. Te dni so Radanovičev kosili deteljo na travniku v Lazah, a gospodinja Terezija je pobirala tam blizu zadnje stroke žizla. Kar na lepem pa je prišel sosed Stigar z levega puško na rami k Radanoviču in začel dopovedovati, da nihče ne sme voziti po njegovem posestvu. Začela sta se prepirati, dokler ni prišla Radanovičeva žena Terezija in pričela oba miriti. Stigar jo je močno sunil v prsi, stopil korak nazaj, vrge puško z rame, pomeril in sprožil. Radanovičeva se je takoj zvrnila vznak in obležala mrtva. Ubijalec je nameril puško tudi na moža in njegovega sinčka, ven-

**EMILIO
SALGARI**

IZGNANCI

»Odstranite zvončke s sani,« je zaklicala Marija, »da nas ne bodo slišali! Jasno je, da bodo nas, nočne potnike, ki se vozimo po neudobni cesti, smatrali za sumljive.«

»V gozd, Dimitrij!« je zapovedal zdaj Vasiljev.

Trojka in sani so se peljale v južni smeri na hrib.

Načrt, da bi se s prej pobeglimi jetniki sestali pri Haja-Mirinsku, so morali zaradi lastne varnosti opustiti. Morda so ti, ogroženi od kozakov ali pa naveličani čakanja, že davno prekoračili mejo.

Ko so begunci z vrha hriba gledali dol proti jezeru, so videli vojake že na cesti, po kateri so se prej sami vozili. Kozaki so divje podili svoje konje.

»Ze so nam na sledi,« je menila Marija vsa blede. Cisto jo je minil pogum.

»Nikar se ne boji!« jo je tolažil brat. »Saj imamo orožje, da se bomo branili. Sicer smo pa tudi več milij pred njimi.«

Konji so sicer že več ur vozili brez odpočitka, vendar še niso kazali utrujenosti. Z lahkoto so premagovali pot navkreber.

Iz doline so slišali glasove kozakov, ki so menda ubrali pot po sledih konj in vozil. Slaba cesta je bila neprimerna za dirjanje, zato niso zadosti hitro napredovali. Tudi za begunce so nastajale čedalje hujše težave. Pot je postajala vse bolj strma in gozd če-

dalje bolj zrasel. Poti so se nehale. Vožnja mimo skal in prepadov je bila zelo zamudna.

Da ne bi konji čisto omagali, so bili prisiljeni k odmoru. Kozakov niso več videli in ne slišali, vendar je bilo gotovo, da so jim sledili.

Čez nekaj časa se je strahotna vožnja nadaljevala. Pogosto so bili v nevarnosti, ker so se vozili tik poleg prepadov. Ob peti uri niso hoteli konji več naprej. Močno so sopihali in se kljub klicem in udarcem z bičem niso premaknili z mesta.

»Voznik, kako daleč je še do kitajske meje?« je vprašal naposled polkovnik.

»Vsaj še šestdeset verst.«

»Kaj, če bi konje prisilili, da bi dirjali dalje? Treba jih je žrtvovati. Za vsako ceno moramo dospeti na visoko planoto, ki leži pred nami!«

»Kakor hitro bomo tam, bodo konji poginili.«

»Ne gre drugače. Ko bomo na drugi strani, bomo na varnem. Kitajci ne bodo dovolili nikakega nasilja carskih vojakov na kitajskem ozemlju!«

»Mislim, da bodo tudi kozaški konji utrujeni hkratu z našimi.«

»Ze res, toda kozaki lahko kje svoje zmudene konje izmenjajo.«

Ivan in inženjer Storm sta soglašala z Vasiljevim.

»Držite konje!« je rekel zdaj polkovnik.

»Poslužiti se moramo divjaškega sredstva! Ni drugega izhoda. Zivalim moramo vtakniti bodice v ušesa!«

»Moj Bog,« je zavzdihnila Marija. »Ubogi konji!«

»Da, Marija, drugače si ne moremo rešiti življenja!«

Ivan Sandorf in inženjer Storm sta držala konje trojke, a voznik je izvršil neprijetno delo.

Kakor hitro so živali začutile bolečine v ušesih, so začele od strahu poskakovati kakor zbesnele. Nato pa so zdirjale s trojko naprej. Njim so sledili konji s sanmi, ker so se tudi pri teh konjih poslužili istega sredstva.

Živali so tekale, da se je potnikom delala kar omotica pred očmi. Oba voznika sta se bala, da se ne bo zdaj zdaj zgodila nesreča. Konji pri svojem dirjanju niso poznali nikake ovire.

Mnogo verst so tako pridobili.

Zdajci pa so se konji spotaknili in padli drug čez drugega. Ivan, Storm in voznik so padli na levo in desno v sneg.

Konji trojke so še tekli okoli tristo korakov, nato pa so tudi oni padli na tla. Polkovnik, Marija in Dimitrij so se znašli v snegu.

Vasiljev je prvi vstal. Sklonil se je ves v skrbah nad sestro, ki je ležala na pol zakopana v globokem snegu.

»Ali te zelo boli, Marija?«

»Ne, ne. Sunek je bil sicer močan, a padla sem v mehko. Kje so ostali naši tovariši?«

»Ze prihajajo,« je odgovoril Dimitrij. »Ubogi konji! Dva sta že poginila, a tudi tretji ne bo več vstal.«

dar sta oba še pravočasno pobegnila. Stigar je že dalje časa grozil, da bo postrelil vse Radanovičeve, pa tudi svojo ženo in otroke. Pozneje je morilec sam odšel k orožnikom, ki so ga odvedli v zapore v Brežicah. Stigar šteje 58 let in je bil že večkrat kaznovan. Zločin je zbudil veliko ogorčenje med ljudmi.

Nepojasnjen roparski umor. Pred petletnim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 37letni, na Hum ob Sotli pristojni Albin Stih, delavec in prekupevalec z živino v Draži vasi blizu Loča pri Poljačanah. Stih je bil obtožen, da se je letos v noči na 31. maja v družbi z neznanim možakom splazil skozi Vučevjevalin v Draži vasi v prvo nadstropje hiše, kjer sta spala mlinar Franč Vučej in njegova žena Marija. Po Vučevju izpovedi je zahteval Stih od njega ključke blagajne in denar, nato pa napadel njega in njegovo ženo, pri čemer je prizadejal Vučeu devet poškodb z nožem, njegovo ženo pa tako poškodoval, da je pozneje umrla. Napadalec je vzel iz Vučevjevega žepa ključke, odprl blagajno ter odnesel iz nje 1400 din gotovine, srebrno uro z zlato verižico in samokres. Vučej je sprva označil dva druga možaka kot storilca, pozneje pa je izjavil, da je izvršil zločin Albin Stih. V Stihovem stanovanju so našli orožniki suknjič in klobuk, ki ju je imel Stih po Vučevju izpovedi pri napadu na sebi. Stih je odločno zanikal krivdo in je izjavil, da je po nedolžnem zaprt. Sodišče je Stiha oprostilo, ker se ni moglo prepričati o njegovi krivdi.

Ropar umoril židovsko družino. V Banji Luki je bilo nedavno noč izvršeno grozovito razbojništvo. Razbojniki so ubili bogatino trgovca Samuela Haima Poljokana, njegovo ženo Miciko in 12letnega sina Rafaela. Koliko so odnesli denarja, še ni dognano. Verjetno pa je plen precej pičel. Zločinci so zapustili dobro vidne sledove, da ima policija zasledljiva oporišča za zasledovanje.

120 hajdukov so aretirali. Pred dnevi so prijeli pri Jagodini hajduka Dražo Gligoričeviča, ki je hajdukoval blizu 12 let. Od tega je samo kake dve leti preživel v gozdu, drugače pa se je zadrževal po varnih zavetiščih pri svojih zaveznikih na deželi. Dogajalo se je, da je pri tem ali onem zavezniku v miru preživel po dva dni in dve noči in ga niso mogli izslediti. Orožništvo je zdaj izvršilo strogo preiskavo daleč naokrog in je vsega skupaj aretiralo že 120 oseb, med njimi tudi precej žensk. Orožniške postaje so dobile nalog, da privedejo na zaslišanje sle-

hernega osumljenca, ki je imel kakršenkoli stik s hajdukom. Hajduk Draža Gligoričevič ki se je doslej v zaporu samo šalil, je zdaj naenkrat nevarno zbolel. Dobil je visoko vročino in sodijo, da lahko umre za prisadom kot posledico dobljene rane.

Dve kravi je ukradel. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se je zagovarjal Milan Ovčar iz Zurnanca na Hrvaškem. Ujeli so ga v noči na 14. avgusta v Podlehniku v Halozah, ko je prišel čez mejo z namenom, da ukrade Maksu Šostariču iz hleva dve kravi s teleti vred. Kravi je imel že na cesti, ko ga je zalotil logar Katalenič in ga izročil orožnikom. Obsojen je bil na šest mesecev strogega zavora.

Ženski vestnik

O pripravi divjačine

Marsikatera gospodinja bo želela svoji družini pripraviti okusno pojedino, pri kateri ne bo hotela pogrešiti divjačine. Danes vam podamo napotke, kako okusno pripravite divjega zajca v kvaši:

Kvaša: Deni v dobro položen ali prsten lonec 2 $\frac{1}{2}$ l vode, $\frac{1}{4}$ l kisa. Ko to dobro prevre, dodaj na listke narezano zelenjavo: 8 dkg rumene kolerabe, 8 dkg peteršiljevih korenin, 4 dkg zelenove korenine. Dodaj še: 20 zrn celega popra, 10 lovorjevih zrn, 10 zrn cele dišave, lovorjev listič in malo muškatoevega cveta. Vse to naj vre še pol ure, nakar kvašo ohladiš in mrzlo zliješ na pripravljenega zajca, katerega si poprej dobro očistila in oprala.

Divji zajec v kvaši: Oderi (če le mogoče mladega) zajca, nakar mu potegni s hrbta kožice, podrgni ga s soljo in pretakni s prekajeno slanino. Nato zmečkaj nekaj brinjevih jagod in ga podrgni. Če hočeš imeti posebno okusno meso, ožmi pol limone in pokaplaj meso še s tem sokom. Nato pripravi približno isto množino zelenjave, kakor si jo imela za kvašo, in jo razreži na tanke lističe. Vso to zelenjavo daj na vročo mast in sicer v podolgasto ponev. Ko si jo malo pocvrkla, položi nanjo zajca, ki si ga vzela iz kvaše. Dodaj še približno 6 dkg čebule in peči zajca v pečici, med pečenjem pa ga večkrat polij z njegovim lastnim sokom; lahko pa tudi dodaš nekoliko juhe. Ko

je zajec na pol mehak, ga vzemi iz kozice, sok pa pokuhaj, nakar ga popraši s 3 dkg moka. Ko se je moka zarumenila, prilij vode ali juhe in $\frac{1}{4}$ l rdečega vina. Nato dodaj dišave in sicer: poper, cele dišave, lovorov list, timijan, muškatoev cvet (ingver), vse približno v isti množini, kakor si delala pri kvaši. Dodaj še žlico ribizovega ali brusničnega soka, nekoliko citronovega soka, $\frac{1}{4}$ l kisa. Ko je ta omaka gotova, daj meso v omako in pusti, da se duši do mehkega. Četrto ure poprej, ko misliš z divjačino postreči gostom, dodaj omaki še $\frac{1}{4}$ l kisle smetane. Ko je meso mehko, razreži zajca na kose, naloži ga na pladenj ali v skledo, čez pa precedi omako, katero poprej dobro pretlači. Tako pripravljen zajec je najboljša poslastica za ljubitelje divjačine. Zraven daj za prilogo zmečkan krompir ali dušen riž, lahko pa tudi napraviš okusne krompirjeve cmocke, ki se k omaki prav pričejejo in vam v naslednjem podamo navodilo:

Krompirjevi cmoki. Skuhaj 6 srednjevelikih krompirjev. Nato jih odcedi, olup in pretlači skozi sito ali pa z valjarjem na deski za rezance. Primešaj 1 jajce, 4 dkg sirovega masla, nekoliko soli in toliko moka, da dobiš mehko testo. Napravi podolgasto klobaso, katero razrežeš na poljubne koščke in narediš okrogle cmocke (približna velikost marelice). Nato jih zakuhaj v vrelo, slano vodo. Ko priplavajo na površje, so kuhani. Odcedi jih, na masti pa zarumeni drobtine, v katerih povaljaj cmocke. Nato postreži z njimi. Lahko pa iz istega testa upodobiš koren ali rogljiček (kifeljček). V tem primeru naredi oblike, kakršneoli hočeš, nakar jih povaljaj v drobtinah in ocvrvi v vroči masti. Če upodobiš obliko korenčka, jim zatakni šopke peteršiljčka, seveda, ko so že korenčki ocvrti, potem pa drži korenček toliko časa v vroči masti, da se tudi peteršilj ocvre. Nadalje lahko narediš iz istega testa krompirjeve svaljke. V tem primeru razvaljaš testo na prst debele, okrogle in za prst dolge kose. Ko si vse testo razvaljala, zakuhaj te svaljke v vreli slani vodi, nakar jih odcedi in prepeci na masti in praženih drobtinah.

Za kuhinjo

Ocvrti možgani. Telečje možgane preplahni v mrzli vodi, poberi z njih kožice, nakar jih prekuhaj v slanem kropu. Kuhane daj na rešeto, da se otečejo. Ko se ohladijo, jih zreži na prst debele koščke, posoli in omočaj, nato povaljaj v moki, raztepenem

Vasiljev je stopil malo na okoli, da bi videl, ali se jim zasledovalci že bližajo. Opazil je na koncu doline tik ob mecesnovem in brezovem gozdu nizko kočjo iz močnih drevnih debel.

Zdaj so prispeli tudi Ivan, Storm in voznik. Svoje sani so sami vlekli naprej, ker so jim bili vsi trije konji poginili.

»Ali imate orožje in municijo s seboj?«

»Vse smo privlekli,« je rekel Ivan.

Student je nato stopil k Mariji in jo povprašal, ali se pri padcu ni kaj poškodovala. Tedaj je zagledal moža, ki je z ogoljeno medvedjo kožo čez rame stopal skozi dolino. Možak je nosil jermas in imel dolgo palico s kavljem.

Na Ivanov poziv se je potnik skril za snežnim gričem.

Možak se je bližal bedni koči.

»Morda je Burjat,« je menil polkovnik. »Če je lastnik te hišice, nas lahko sprejme v goste. Burjati veljajo za gostoljubno pleme.«

»Ali ni mogoče kak kozaki vohun?« je vprašal Storm.

Mož je nekaj korakov pred kočjo previdno obstal, kakor bi se bil bal vstopiti. Nato je na svojo dolgo palico obesil jermas in z brco odprl vrata. Zatem je jermas s palice sunil v kočjo in z dolgimi koraki tekel nazaj v gozd, kakor bi bil pred kom bežal.

Potniki so skrajno začudeni opazovali neznančev početje.

»Zakaj se je neki tako ustrašil?« je vprašala Marija. »Ali biva morda kakšna žival v tej razpadli koči?«

»Mislim, da sem uganko že rešil,« je rekel inženjer, ki je precej dobro poznal si-

birske kraje in ljudi. »Gotovo so gobavci v koči. Če kdo zboli za to boleznijo, ki je pogosta v teh krajih, ga družina neusmiljeno požene iz hiše. Nesrečni gobavec se mora zateči v gozd, kjer si zgradi kočjo in čaka, da ga smrt reši trpljenja!«

»Brez postrežbe, brez tolažbe?« je vprašala Marija.

»Da, pa tudi brez zdravlja. Kakšen sorodnik ali uslužbenec družine mu prinaša jed. Bolnik se boji zapustiti svojo kočjo, zakaj če kdo naleti nanj, ima pravico, ustreliti ga. To je edino sredstvo, da se bolezen ne razširi.«

»Da, da, carska vlada ima preveč opravka s svojimi kaznjenci!« je rekel polkovnik. »Mar bi se bolj brigala za zatiranje takih bolezni. Zanimivo pa je, da se ta bolezen prijemlje le domačinov, ki žive v silni umazanosti. Rusi, ki bivajo tod, skoro ne poznajo gobavosti.«

»Tudi nezadostna hrana, prenaseljenost in nezdravo, vlažno podnebje pomagajo širiti gobavost.«

Marija se je zgrozila. Hotela je proč od tod.

»Nemogoče!« je rekel njen brat. »Gobavost ni tako zelo nalezljiva, kakor ti misliš. Zdravi in zadostno hranjeni ljudi se redkokdaj loti.«

Zdajci je prestrašen utihnil. Zazdalo se mu je, da je zaslišal iz daljave neke glasove.

»Najbrž so kozaki. Nisem si mislil, da so tu.«

»Potem ne kaže izgubljati časa!« je pripomnil Storm. »Skriti moramo trojko in sani ter se zateči v kočjo, kamor se zaradi gobavca ne bodo upali stopiti. Ni drugega izhoda!«

Možje so se takoj lotili dela. Vozili in mrtve konje so zakopali v bližni snežni hribček.

Ko je Storm odprl vrata kočje, se je iz ozadja začul mrtev glas:

»Kdo se upa obiskati ubogega gobavca? Ali se ne bojite?«

»Mi smo pobegli kaznjenci, poštene ljudje, ki vam ne bomo storili ničesar zlega!«

Komaj so bili stopili čez prag, so zagledali strašno grdo bitje, ki je čepelo na smrdečem kupu smeti.

Bil je mož, ki je štel nad petdeset let. Stara koža severnega jelena je le slabo pokrivala njegovo telo. Obraz je bil poln izpušča-jev in bul, oči so se mu solzile. Na prstih že ni imel več nohtov.

Marija je vsa zgrožena umaknila pogled.

»Le pogum, sestra,« ji je zašepetal Sergej. »Tu ostanemo le malo časa. Gobavec nas bo rešil.«

»Kozaki!« je naznanil zdaj Fedor, ki je pri vratih opazoval pokrajino. »Jahajo sem proti koči. Je pa le osem vojakov.«

Polkovnik je nagovoril gobavca. »Darujem ti dvajset rubljev, če nam pomagaš. Samo na pragu se pokaži, ničesar drugega ne zahtevam od tebe. Ko te bodo videli, bodo zbežali!«

Oči gobavca so se zableščale. Za ta denar si lahko kupi sodček vodke.

»Dajte denar!« je zajeciljal.

Marija je spustila dva bankovca na tla in gobavec ju je s svojimi razjedenimi prsti hlastno popadel.

»Stopite v ozadje! Če vojaki opazijo, da jih varam, me usmrtijo!«

jajcu in drobtinah ter jih ocvrni na vroči masti, da so lepo rumeni. Iz masti jih jemlji z zajemalko, da se ne razlomijo. Na mizo jih daj kot prilogo k solati.

Goveje meso z gorčico. Govedino (kos od stegna) razreži na male zrezke, jih potolci, osoli, opopravi in po obeh straneh namaži z gorčico (ženfom). Na masti zarumeni dve zrezani čebuli, nakar priloži zrezek, prilij nekaj žlic kisa in malo sesekljanih kislih kumaric pa pokrito duši, da postane mehko. Približno čez 1 uro prilij $\frac{1}{4}$ litra kisle smetane, v kateri si zamešala 1 žlico moke, 1 žlico paradižnikove meze in žličko kake začimbe (Juhan, Magi). Vse skupaj naj še pol ure počasi vre, potem daj na mizo s krompirjem ali rižem.

Krompir s kisló smetano. V ponvi razpusti mast, prideneš na drobno sesekljano čebulo in zelenega peteršilja. V tem opečeš krompir, ki si ga prej skuhal, olupila in še toplega razrezala. Ko je krompir zlatorumen, ga poliješ z gosto kisló smetano ali pa tudi kar z mlekom, vendar ne toliko, da bi krompir plaval v omaki.

Solata iz korenja. Korenje opereš, olupiš in spet opereš, nato ga na tanko narežeš in zmešaš s solatno omako, ki jo pripraviš iz domačega sira, nekoliko nasekljane čebule, ščepca soli, sladkorja, gorčice, kisa in nasekljanih zelenjavni zelišč. Korenjev solati lahko primešaš tudi nekaj olupljenih in nastrganih jabolk in nekaj nastrgane cvetače (karfirole). Ta sirova solata zelo osvežuje, ker ima mnogo vitaminov.

Juha z rdečo peso. Tri do štiri rdeče pese olupiš in skuhaš do mehkega. Potem jih na drobno sesekljaš. Iz žlice sirovega masla in moke napraviš blede, redko prežganje, deni vanj peso in cvrli. Potem to razredči z vodo, osoli, pridaš sladkorja po okusu in pokuhaš. V skodelici raztepi kisló smetano z žlico moke, zalij peso in samo do vročega segrej. Prekuhati zdaj ne smeš.

Boršč. To je narodna jed Ukrajincev in ve pripravi takole. Peteršili, zeleno, korenje in podobno korenčje očistiš, olupiš čebulo, vse razrežeš in dušiš na žlici zabele. Potem zaliješ z vodo, pridaš polovico zrezane zelne glave, sol, prekajeno (oprano) klobaso in pustiš, da se vse skupaj skuha. Medtem spečeš v pečici tri neolupljene rdeče pese. Ko je juha skušana, peso olupiš, jo narežeš in pridaš juhi. Naposled juho zaliješ z osminko litra kisle smetane, ki si jo raztepla z žlico moke, ter narežeš vanjo klobaso.

»Imamo dobre puške in te bomo branili,« ga je potolatil polkovnik.

Kozaki so šli po sledi sani in trojke do onega snežnega grička. Tam pa so se zelo začudili, ker se je sled nehala. Iskali so jo naokoli, a je niso našli.

Nekaj časa so se posvetovali, kaj naj store, nato pa sta se dva moža previdno približala koči, da ugotovita, kdo biva v njej.

Ker se na njun klic ni nihče oglasil in ni nihče prišel iz hišice, sta stopila s konj, se po vseh štirih splazila bliže in pritislila cevi svojih pušk na vrata.

»Kdo je notri?«

Gobavec je glasno zastokal.

»Halo!« je vzkliknil kozak. »Pridite ven ali pa bomo streljali!«

Z velikim naporom je zlezel gobavec k vratom in pokazal svoj razjeden obraz.

»Kaj hočete od mene?« je vprašal s stokačjim glasom.

Vojaka sta pri pogledu na nesrečnika odskočila kakor pred divjo zverjo.

»Gobavec sem,« je odvrnil nesrečnik in se približal vojakoma.

»Ostani v koči, lopov! Naj te vzame vrag!« je kričal kozak.

Nato se je obrnil k svojemu tovarišu: »Jaz se umaknem. Carska vlada mi ni toliko ljuba, da bi si zaradi nje nakopal gobavost!«

»Jaz pa ne pojdem prej proč, dokler ne ugotovim, ali se begunci morda niso skrili v tej podrtiji.«

»V pekló zavrženca? Ali si zblaznel?«

»Ti psi imajo trdo kožo. Bojijo se bolj rudnika in knute kakor gobavcev!«

»Rečem ti, da se nihče ne upa stopiti v kočó takšnega bolnika.«

Praktični nasveti

Sirovi rumenjaki za olepšanje polti. Obraz in vrat si umijte s toplo vodo in masnim milom, ga dobro oplaknite s hladno vodo in dobro osušite. Nato razmažite po obrazu in vratu dva sirova rumenjaka. Samo po očeh se ne namažite. Čakajte do deset minut, ne da bi medtem govorili ali se smejali, ker se obraz ne sme v tem času gibati. Ko se rumenjaki dobro posušijo, ga zmijte z mlačno vodo ali še bolje z mlačnim kamilčnim čajem in se namažite s čistim lanolinom. Nato počakajte kakšno uro, da se lanolin vpije. Ako koža ne vpije vsega lanolina, ga naposled obrišite z obraza. Zdaj si lahko popudrate obraz in puder ne bo škodljiv polti. Če imate posebno suho in utrujeno polt, zmešajte v rumenjaki nekaj kapljic kafrovega in mandeljnovnega olja ter si s tem namažite obraz, potem pa ravnajte kakor zgoraj omenjeno.

Sirovo kisló zelje je zdravo. Kisló zelje ima mnogo vitaminov, čisti črevesje in ugodno deluje na prebavo. Pogoji pa je, da uživamo kisló zelje sirovo. Seveda ga smej v sirovem stanju uživati le, če imaš zdrav želodec. Kisló zelje v čeburi je treba vsak teden očediti. Ako je kaj premehekga zelja vmes, ga previdno posnemi z vrha. Umij kamne, deske, operi krpo in napravi nazaj vse, kakor je bilo. Da zelje ne bo na suhem, nalij nekoliko vode. Kisló zelje mora lepo dišati po kislini. Ako smrdi, je znak, da ga premalo čistimo ali da stoji na pretoplem kraju.

Popotnikova torba

Stari okostnjaki pod cesto

Draščiči, oktobra

Pri kopanju česte v Draščičih so delavci našli v zemlji na človeške kosti. Ko so kopali v smeri proti cerkvi, so odkrili lepo ohranjen okostnjak, ki so mu dan poprej odsekali glavo. Ležal je z obrazom obrnjen proti vzhodu po sredi vaške poti. Ohranjeni so bili še členki prstov, na rokah in nogah. Okostje kaže zelo krepko rast, zobje v spodnji čeljusti so naravnost bleščeči. Ko so se potem okostnjaka dotaknili, se je takoj sesul. Človeške

kosti so našli tudi pred leti, ko so kopali pred cerkvijo.

Vse kaže, da je bilo nekdaj na tem mestu pokopališče. Toda nihče se tega ne spominja. Zapiskov o tem tudi ni. Vaška podružnica sv. Petra ima letnico 1773. O njeni gradnji ljudje še pripovedujejo, a o pokopališču nič. Ni verjetno, da bi bili pokopavali mrtvece tu še po tem letu, temveč samo prej, najbrž mnogo prej, ker bi sicer najbrž kaj ukrenili zastran človeških ostankov, odnosno bi se ohranil spomin, da so cerkev zgradili na prejšnjem pokopališču.

Razen kosti so našli še železno podkev, kakor jih nosijo možki na petah, del žične sponke, ki so običajne bolj pri ženski obleki, a niso izključene tudi pri moški narodni nosi, in večje število kovanih železnih žebeljev, ki jih ljudje imenujejo »cigane«. Vprašanje je, ali izvirajo ti kovinski predmeti iz istega časa kakor okostja. Sponka je namreč po obliki podobna modernim, kakor jih izdelujejo v tvornicah. Z žebli je morda bila zabita rakev. Lesnih ostankov rakev ni. Možna pa je tudi, da so prišli žebli v zemljo pozneje, ko so prekrivali cerkveno streho, ki je bila prvotno pokrita s škodlami. Morda nam bodo strokovnjaki pojasnili najdbo.

DA BO LAHKO ŠKRIPALA

Mati: »Tako sem jezna, da bi z zobmi škripala.«

Sinko (bratcu): »Jožek, prinesi mami zobe. V kozarcu na nočni omarici so.«

BRZOJAV IN TETA

Micika: »Teta, kaj je brzojav?«

Teta: »To je nekaj takega, kar pomaga, da kmalu ves svet izve kakšno vest.«

Micika: »Torej si tudi ti teta brzojav?«

Teta: »Kako to?«

Micika: »Včeraj je rekel očka, da se teti ne sme nič povedati, ker potem tisto reč zve ves svet...«

POGOVOR V GOSTILNI

Gospod: »Kdo je neki tistile gospod z be-dastim obrazom?«

Gospodična: »Profesor Frfra. A veste, kdo sem jaz?«

Gospod: »Ne!«

Gospodična: »Njegova hči!«

Gospod: »No, ali veste, kdo sem jaz?«

Gospodična: »Ne!«

Gospod: »Hvala Bogu.«

Vsa četa je zajahala konje in med glasnim vpitjem zdirjala proti koči. Kakih petdeset korakov vpred kočó pa so se ustavili. Strah pred gobavcem je bil vendarle prevelik.

Najpogumnejši med njimi je prišel bliže h koči in zaklical: »Vdajte se ali pa bomo streljali!«

»Kakor vidimo, je brez pomena, še dalje se skrivati!« je rekel Vasiljev svojim prijateljem. »Oblegali nas bodo, dokler ne pride ojačenje. Začnimo borbo, dokler je še malo nasprotnikov!«

»Kaj pa naj storimo z gospodično Marijo?« je vprašal Ivan zaskrbljeno. »Lahko jo zadene krogla.«

»Koča je zgrajena iz tako debelih debel, da jih krogle iz njihovih mušket ne morejo pre-dreti. K sreči so njih muškete slabše kako-vosti.«

»Da, branimo svojo trdnjavo!« je menil tudi Storm.

»No, zlikovci, ali se boste vdali? Odgovorite!« je zarjul kozak.

Ivan je planil proti vratom. Polkovnik pa ga je potisnil nazaj in stopil sam na prag.

»Kaj hočete od nas?« jih je vprašal z močnim, odločnim glasom, ki se mu je poznalo, da je vaje zapovedovanja.

Vojaki so glasno zaklicali, ko so ga opazili: »Vdajte se, pobegli kaznjenci iz Algazijske doline!«

»Kdo pa vam je rekel, da smo kaznjenci?«

»Vaš beg! Zasledujemo vas že dvajset ur!«

»Dobro, samo pridite in primite nas! Rečem pa vam, da smo dobro oboroženi in da se bomo branili do zadne kaplje krvi! Vrnite se rajši!«

(Dalje)

»Ali morda misliš, da so begunci po zraku odleteli od tod? Sled vozil se vendar neha tukaj.«

»Če se ti ljubi, preišči kočó!«

»Saj bajto lahko zažgeva. Če so se zlikovci skrili v njej, bodo že prišli ven.«

»Kje pa naj pri tako visokem snegu nabereva toliko suhega dračja, da bi lahko napravila ogenj. In kdo naj se tako zelo približa bolniku.«

»Bova pa kočó nekaj časa opazovala. Ali je inspektor že obveščen o vsem?«

»Eden izmed tovarišev je jahal nazaj k jazeru. Prav zdajle že mora biti na mestu!«

»Inspektor naj odloči, kaj je storiti. Do tedaj pa moramo paziti na to kočó!«

»Tako bo najboljšo... Idi, gobavec, nazaj v svojo luknjo, in gorje tebi, če se spet pokažeš! Razbil ti bom glavo s kroglo! Tako boš najlepše umrl!«

Oba kozaka sta zajahala konja in odjezdila nazaj k četi, ki si je bila že izbrala prostor za taborjenje.

Nenadno se je eden izmed konj spotaknil na snežnem hričku, pod katerim je bila zakopana trojka.

Vojaka sta razjahala živali in preiskala nakopičeno množino snega. Drezala sta s sablami in puškama v sneg.

Njun zmagoslavni krík je naznanil beguncem, da je bila trojka odkrita.

»Ali se hočemo boriti z njimi?« je vprašal polkovnik odločno svoje tovariše. »Oboroženi smo!«

31. poglavje

POVRAČILO

Ko sta bila kozaka našla trojko, ni bilo več dvoma, kje je treba iskati begunce.

Kako je bila neka Američanka sprejeta pri sultanu

Leta 1841. je prišla v Carigrad bogata Američanka. Sklenila je izposlovati si sprejem pri sultanu Abdulu Mešidi. Takrat je bilo skoro izključeno, da bi prišla tuja ženska do sultana. Američanka se je obrnila na svoje poslaštvo in še na razne vplivne gospode na dvoru, toda nihče ji ni mogel pomagati. Slednjič je prišla do paše Mustafe, ki je bil zunanji minister. Paša je bila niena prošnja zelo neprijetna. Ni pa hotel kratkoma lo zavrniti damo, ki mu je pokazala najboljša priporočila pisma. Zato ji je obljubil izposlovati sprejem. V ta namen je zasnoval zvit načrt, ki se mu je tudi posrečil. Sultanu je sporočil, da je prišel iz daljine Amerike nekdo z veliko množino krasnih dragih kamnov. Morda bi si jih izvolil sultan ogledati in če bi mu ugajali, bi jih lahko nekaj tudi kupil.

Sultan je bil zelo navdušen za drage kamne in takoj je bil pripravljen sprejeti Američanko. Šele tedaj je zunanji minister pripomnil previdno, da je dotična oseba v resnici ženska. Prvotno je namreč sultan obvestil, da je prišel iz daljine Amerike nekdo, ni mu pa povedal, da gre za žensko. Sultan je zmalaj za glavo, toda izkušnjava je bila prevelika. Minister mu je znal tako lepo opisati dragulje, da se sultan ni mogel premagati. Ukazal je ministru, naj privede Američanko in ostane kot tolmáč pri njem. To je pa bila tako Mustafaova želja. Zviti paša je bil zasnoval svoj načrt na tem, da sultan ne zna angleščine, Američanka pa ne turščega jezika.

Tako je obvestil Američanko, da je sultan pripravljen sprejeti jo. Hkratu jo je naprosil, naj obesi nare najlenše dragulje, če da sultan želi, naj bi stopila predenj v svojem sijaju. Američanka se je tej želji smejala, vendar jo je izpolnila. Okoli 100 je, da je kar žarela v demantih, ko je stopila pred sultana.

× **Poostrena disciplina v sovjetski vojski.** »Krasnaja Zvezda«, glasilo sovjetske vojske objavlja članek, ki ga je napisal predsednik vrhovnega vojaškega sodišča Ulrih o novi disciplini in redu v sovjetski vojski, kakršnega je uvedel pred nedavnim sovjetski komisar za vojsko maršal Timošenko. Pisec članka pravi, da se je disciplina v vojski poostreila. Osnovno načelo je brezpogojna pokorščina. Vojaški starešine imajo zaradi ohranitve vojaške discipline mnogo večja pooblastila, kakor so jih imeli prej. Med drugim je prepovedana kakršnakoli razprava med podrejenimi o višjih ukazih. Kazen za disciplinske prestopke je razen v posebnih primerih treba takoj nastopiti. Pri tem so pritožbe zaradi prestroge kazni prepovedane.

× **Bivši kralj Karol odstopuje v Ameriko.** Po vesti Associated Pressa se bivši rumunski kralj Karol v naglici pripravlja na odhod v Zedinjene države. Bivši kralj bo že v kratkem z letalom krenil preko Lizbone in Bermudov v Severno Ameriko.

× **Štiri usmrtitve v Gdanskju zaradi veleizdaje.** Brnske »Lidové Noviny« poročajo iz Berlina: Dne 12. t. m. so bili na podlagi obsojbe ljudskega sodišča usmrčeni Karl Hoffmann, Erich Schulz, in Willy Tosch, vsi trije iz Gdanskja, in Hermann Chill iz okolice Gdanskja. Obsojeni so bili zaradi pripravljanja veleizdaje in zaradi zločina proti zakonu o eksplozivih. Bili so tudi člani tajnega združenja, ki je imelo namen s strahovanjem in malomarnostjo izpodkopavati udarno silo nemške vojske ter delovati na zrušenje narodno-socialistične vladavine v Nemčiji.

× **Roosevelt je označil Rusijo za prijateljsko državo.** V neki izjavi je rekel predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, da je Rusija prijateljska država. Ta izjava je izzvala po svetu veliko pozornost.

× **Samo kilogram krompirja na mesec.** V seinskem okrožju v severni Franciji, ki ima skoro štiri milijone prebivalcev, je bila objavljena naredba, ki pravi, da bodo v naj-

»Dragulji, ki jih je prinesla ta žena na prodaj, so res prekrasni,« je dejal sultan. »Vprašajte jo, koliko zahteva za demante, ki jih ima na sebi.«

Mustafa paša je povsem mirno prevedel sultanove besede: »Njegovo Veličanstvo se čuti zelo počaščeno, da more pozdraviti zastopnico ameriškega naroda.«

Zahvalo Američanke za nepričakovano vladarjevo laskavost je pa prevedel v turščino takole: »Trgovska zahteva za demante milijon piastrov.«

»To je preveč,« je odgovoril sultan.

Paša pa je prevedel njegove besede takole: »Njegovo Veličanstvo vpraša, ali ste prvič v našem mestu.«

»Da prvič sem v njem in vaše mesto me je naravnost očaralo,« je odgovorila Američanka.

»Pravi, da jih ceneje ne more dati,« je prevedel paša njene navdušene besede.

»Vprašaj jo torej, koliko zahteva za ovratni okras,« je dejal sultan.

»Njegovo veličanstvo vpraša, ali ste že videli mošeje. Če jih še niste, vam rad da vodnika,« je prevedel paša.

Globoko zahvalo za to počastitev je prevedel paša tako, da zahteva trgovka za ovratni okras šeststo tisoč piastrov. Ta nezastopljena cena je spravila sultana ob vsoto neizplačljivost. »To je nesumnost,« je zakričal, »naj mi ta ženska takoj izgre izpred oči!«

Njegovo Veličanstvo izraža svoje zadovoljstvo, da vas je mogel pozdraviti,« je prevedel tolmáč sultanove besede.

S tem je bil serejem končen. Američanka se je gibanje priklopila in šla vsa srečna. Dosegla je bila svoj smoter, da je prišla k sultanu in govorila z njim. Nikoli pa ni izvedela, da je v resnici igrala vlogo trgovke z dragocenimi kamni.

krajšem času uvedene nakaznice za krompir. Mesečni obrok za osebo bo na mesec en kilogram.

× **Led se dela na letalih.** Hladno vreme, ki povzroča nabiranje ledu na krilih letal, čenogotič v zadnjem času večje letalske počete med Anglijo in evropsko celino. Zato je pričakovati, da se bodo letalski napadi na eni in drugi strani močno skredili.

× **V Ameriki so baje iznašli smrtne žarke.** Iz San Francisca poročajo, da je neki Mac Worthe Milton objavil v listih izjavo, da mu je uspelo izumiti smrtne žarke. Trdi, da je s takšnim žarkom na d. j. 400 štirih kilometrov ubil bika. Ameriško ministrstvo za vojsko se za njegov izum baje živo zanima.

× **Obvezen pouk tujih jezikov na ruskih višjih šolah.** »Frankfurter Zeitung« ponatiskuje v izviru članek, ki ga je pred kratkim objavila moskovska »Pravda« in v katerem se je pritoževala nad pomanjkanjem znanja tujih jezikov v Rusiji, zlasti med izobraženstvom. »Pravda« je pisala med drugim: »Iz visokih šol prihajajo specialisti, ki niso sposobni čitati strokovnih razprav v tujih jezikih, ki ne vedo več, kaj se prav za prav na njihovem področju dogaja v tujini. To velja v enaki meri za inženjerje kakor za zdravnike.« »Frankfurter Zeitung« pripominja k tem izvajanjem, da je tudi sovjetska vlada že spoznala to pomanjkljivost, pa da namerava zato jezikovni pouk na višjih in visokih šolah temeljito preurediti. Zaenkrat bo v 30 moskovskih in 20 leningrajskih višjih in visokih šolah uveden po novih predpisih pouk nemščine, angleščine in francoščine. Vsak gojenec se bo moral učiti vsaj enega izmed teh treh jezikov.

× **Kopna zveza med Jadranom in Črnim morjem.** Rumunsko prometno ministrstvo je sklenilo z novoustanovljeno italijansko-rumunsko družbo za gradnjo cest pogodbo, po kateri se je družba obvezala zgraditi 500 km dolgo avtomobilsko cesto iz Galaca preko Braile do Bukarešte, od tam pa preko Alek-

sandrije v južni Rumuniji in Karakala in Krajove do Turn Severina, kjer se bo priključila avtomobilski cesti skozi našo državo. Na ta način bo nastala neposredna zveza z veliko cesto med Črnim in Jadranskim morjem.

× **Izgube Fincev v vojni z Rusijo.** Po finskih podatkih so izgubili Finci v vojni z Rusijo 23.000 mrtvih, 17.000 pa je bilo ranjeno. Med civilisti je bilo ubitih 246 oseb.

× **Znan angleški industrijec žrtve bombe.** Pri nekem letalskem napadu na Anglijo je bil ubit znani veleindustrijec William Lionel Hitchens, solastnik ene največjih angleških ladjedelnic in mnogih drugih industrijskih podjetij.

× **Učinkovito sredstvo proti španski bolezni.** V Moskvi so izdelali preparat protirus kot zdravilo proti gripi. Po mnenju iznajditeljev deluje preparat dvakrat hitreje kakor vsa doslej znana zdravila proti gripi. Osrednji odbor proti gripi v Sovjetski zvezi še ni dopustil splošne uporabe novega zdravila, ker menijo, da zdravilo še ni zadosti preiskano.

× **Najdebelejši Evropec je živel v Švici.** Najdebelejši in najtežji Evropec je živel v Švici in je bil po poklicu pastir. Tehtal je 274 kg. Mali kraj Montricher nedaleč od Ženevskega jezera se je lahko ponašal s tem nenavadnim pastirjem. Navzlic temu, da je mož živel zdravo življenje in se je stalno gibbal v najčistejšem zraku, se tolsče ni mogel znebiti. Šele v zadnjih tednih pred smrtjo se je začel sušiti. Prav zaradi tega nenadnega hujšanja je mož tudi umrl.

× **30.000 let stare risbe.** Iz Ženeve javljajo, da so pred kratkim štirje dijaki na izletu odkrili v okolici mesteca Montignac-sur-Berzerea veliko podzemsko jamo. Ker je vhod v jamo navpičen, so komaj prišli v notranjost. Na zidovih so našli več napisov. Ker so smatrali, da so ti napisi nekaj posebnega, so odkrili nekaj poslikanih kamnov od stene in jih nesli k svojemu profesorju. Ta je obvestil o odkritju znanega staroslovca Breuila. Breuil je šel na lice mesta in je ugotovil, da so odkrite slike najlepše od vseh, kar so jih doslej našli in da so zelo dobro ohranjene. Jama je dolga 30 m. Kakor je soditi, je v prastarih časih služila lovcem za zavetišče. Slike so barvane. Unorabljali so črno, rdečo, rumeno in vijolično barvo. Najlepša slika je fista, ki predstavlja boj med bivolom in lovcem.

× **Karte za hrano so poznali že pred 3000 leti.** Karte za hrano, ki jih uvažajo mnoge države med vojno, nikakor niso sodobna iznajdba. V primeru slabe letine so nekatera mesta že v srednjem veku razdeljevala hrano s pomočjo kart. Zlasti so služile karte za pravilno porazdelitev kruha. Toda najstarejše karte za prehrano so bile uvedene 1100 let pred Kristusom, in sicer na Kitajskem. Tedaj je poplava uničila skoro vse riževe nasade in je zavoljo tega vladalo v deželi veliko pomanjkanje riža. Kakor danes je bil riž tudi takrat poglavitna kitajska hrana. V tej stiski je dal narediti kitajski cesar majhne barvane koščke lesa. Te koščke so razdelili med ljudi. Samo za to palico je lahko dobil vsak določeno količino riža.

× **Med 5000 ljudmi ima eden srce na desni strani.** Natančno opazovanje dolge vrste obolenj omogoča preprečiti večje razširjenje prav teh bolezni. V zadnjih letih so zlasti v Nemčiji posvečali veliko pozornost preučevanju človeškega zdravlja. Najprej so zdravniško preiskali prebivalstvo celih pokrajin v Nemčiji v pogledu jetike in srčnih bolezni. Pri tem so ugotovili samo 1,46 odstotka primerov pljučne jetike. Celotno primere, ko ima človek srce na desni strani so zapisali. V Nemčiji so prišli do zanimivega zaključka, da ima med 5000 ljudmi eden srce na desni strani. V Nemčiji imajo velika podjetja tako zvane tovarniške zdravnike. Tak zdravnik ima lahko pod zdravniškim nadzorstvom do 3000 ljudi. Tovarniški zdravniki bodo prevzeli poznejše tudi zdravniško nadzorstvo nad rodbinskiimi člani, da se bo znatno razširilo število ljudi v stalni zdravniški oskrbi. V splošno zdravstveno nadzorstvo spada v Nemčiji tudi zatiranje raka. Podatki se izpopolnjujejo vsake tri mesece. Tako upajo priti na sled tej strašni bolezni.

Obleke perilo

V NAJNOVEJSIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
CENIK ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sterni

CELJE 97

KLOBUKI. ČEVLJI. NOGAVICE. ROKAVICE. KRAVATE. ROBCI. DEŽNJE.

RADIO

Liubliana

od 27. oktobra do 3. novembra.

Nedelja, 27. oktobra: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Ruski sekstet. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 10.15: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). 10.30: Schubert: Kvartet v d-molu (plošče). 11.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«. 13.50: Slovanske poskočnice (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Pripombe k pitanju svinj. 17.30: Pozdrav deželanom! Domač spored radijskega orkestra s pevci Dragico Sokovo, Poldko Rupnikovo, Antonom Sladoljevim, Antonom Petrovičem. 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.30: Akademski pevski kvintet. 20.15: Trio flauta, viola in kitara (Filip Bernard, Avgust Ivančič in Stanko Prek). 21.00: Plesna glasba radijski jazz. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Baletna glasba (plošče).

Ponedeljek, 28. oktobra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Kjer je pesem, je veselje (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). 14.00: Poročila. 18.00: Duševno zdravstvo (dr. Anton Brečelj). 18.20: Praški učitelji pojo (plošče). 18.40: Geološka zgradba slovenskega ozemlja (dr. Ivan Rakovec). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). 20.00: Rezervirano za prenos. 21.30: Pol ure češke glasbe (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Slovanski spored (radijski orkester).

Torek, 29. oktobra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Slovenske budnice in pesmi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.15: Šolska ura: Proslava Jadranskega dne: govor, petje, deklamacije (vodil bo Viktor Pirnat). 18.00: Iz naše zakladnice (plošče). 18.40: Prvi ruski vladar (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 20.00: Slovenski šopek (plošče). 20.30: Koncert (koncertna pevka Elza Buchalova in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Sreda, 30. oktobra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Operne fanfaze. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Šrnel »Škrjanček«. 14.00: Poročila.

18.00: Dijaska ura: glasba, petje, recitacija, govor. 18.40: Vzgoja in nauk o značaju (dr. Stanko Gogala). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Rihard Strauss: Vesele dogodivščine. Tilla Eulenspiegla (plošče). 20.00: Rezervirano za prenos. 21.15: Slovenski vokalni kvintet (ob 10-letnici obstoja). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za veselo rajanje (plošče).

Četrtek, 31. oktobra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Drobne sladkarije — sladke drobnarije (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Od valčka do valčka (plošče). 20.00: Naše morje. Glasbeni, pevski in recitacijski večer (sodelovali bodo radijski orkester, Akademski pevski kvintet — plošče in člani narodnega gledališča v Ljubljani). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert: historično flavto bo igrala Marija Tuttova, na spinetu jo bo spremljal prof. M. Lipovšek).

Petek, 1. novembra: 9.00: Jutrnji pozdrav. 9.05: Napovedi, poročila. 9.15: Josef Suk: Zlatni kvartet v b-duru (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Spominu mrt-

vih. Priznani koncert radijskega orkestra. 12.30: Spomin (plošče). 13.00: Napovedi. 13.02: Kvartet pihal. 18.00: Iz Verdijevega »Requijema« (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Čajkovskij: Romeo in Julija, uvertira (plošče). 20.00: Anton Adamič: Na vašem pokopališču, zvočna igra (igrali bodo člani radijske igralske družine). 21.00: Resni spevi: koncert radijskega orkestra (Mila Kogejeva in prof. Marjano Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 2. novembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Koncert reproducirane glasbe. 12.00: Haydn: Simfonija v d-molu (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Reproduciran simfonični koncert. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: Manica Komanova. 17.30: Glasbene slike (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Koncert za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Haydn: Godalni kvartet d-dur op. 64 No. 5. 20.00: Zunanje politični pregled (dr. Alojz Kuhar). 20.30: »Ljuba prevaljska družina...« (Od Prevalj do Leš). Rokopis: Jože Jurač. Izvajali bodo člani radijske igralske družine in mežski rojaki. Sodelovala bosta Domači kvartet in harmonikar Stanko. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert za konec tedna (radijski orkester).

Kosti nameravajo zbirati za umetna gnojila

Glede na pomanjkanje fosfornih gnojil, zlasti kostne moke, ki je važna za gnojenje, je direkcija za prehrano dala pobudo za zbiranje kosti. Poziv, izdan na prebivalstvo, pravi: V naši državi je zavladovalo pomanjkanje nekaterih umetnih gnojil, ki so važna za gnojenje zemljišč. Zlasti ni dovolj superfosfatov. Ker je v kosteh mnogo fosfornega gnojila, so se na odločujočih mestih odločili, da se preprosto izvoz moke, ki se pridobiva z mletjem kosti in da se po vsej državi opori prebivalstvo, naj ne meče kosti proč, temveč jih zbira. V naši državi je več tvornic, ki odkupujejo kosti za izdelovanje kostne moke. Poslovanje teh tvornic se bo zdaj še povečalo. Zato naj prebivalstvo pazno zbira in stavi na stran vse količine kosti, da jih bo lahko prodalo, kadar pridejo odkupovalci.

K temu bi samo še pripomnili, da se je že lani mnogo delalo na tem, da bi se začeli zbirati razni odpadki (razbito steklo, cunje in drugo), a da je ostalo pretežno le pri besedah. Samo staro železo se zbira, vendar

brez pravega reda. Vzemimo si samo za zgled Nemčijo, kjer je zbiranje odpadkov lepo urejeno. Časi so takšni, da bi tudi pri nas morali imeti take reči že zdavnaj v najlepšem redu uvedene.

O ODLOČNOSTI

A: »Ali si prebral knjigo Kako postanem odločen?«

B: »O, seveda.«

A: »Upam, da z uspehom.«

B: »Že, že, toda moja žena jo je tudi prebrala.«

KAJ JE REKLAMA

Trgovca Gervazij in Protazij se pogovarjata o pomenu reklame.

»Vidiš,« reče Gervazij, »trgovina brez reklame ne more uspevati. Naj ti povem primer iz narave. Če znesé rata jajce, ostane tiha. Kadar pa kakos znesé jajce, glasno kodaka. Uspeh te reklame je: po kokosjih jajcih je veliko povpraševanje, za rata jajca pa se nihče ne zanima.«

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

SPRIČEVALO

Pepca je prinesel izpričevala. Očka je vprašal: »Ali se lahko veselimo?«
Sinček je odgovoril: »Lahko. Po počitnicah ti ne bo treba kupovati novih knjig.«

DOBER MOŽ

Žena (piše z letovišča): »Dragi možek! Počutil sem prav dobro. Shujšala sem že za polovico. Koliko časa smem še ostati? ...«
Mož (ji odgovarja): »Ostani, dokler ne shujšaš še za drugo polovico ...«

POMOTA

Sodnik: »Jajca ste torej ukradli. Ali lahko kaj navedete v opravičilo?«
Obtoženec: »Da, gospod sodnik. Vzel sem jih po pomoti.«
Sodnik: »Po pomoti? Kako to?«
Obtoženec: »Mislil sem namreč, da niso bili zaprti ...«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni

PRI OSLABELIH ŽIVCIH in utrujenosti se uporablja fiziološki ekstrakt **Ka-le-fluid**. Ta ojači sekretorno delo vseh žlez. Krepi živčni sistem in utrjuje organizem. Vsakemu brezplačno detaljna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. **Ka-le-fluid** se dobiva v lekarnah. S. br. 5300-32

VEC CEVLJANSKIH POMOČNIKOV sprejme takoj Gorenjak Konrad, Celje, Gosposka 28

ZIMBURAŠKA POZOR!

Prodaja čisto ohranjeno berdo. Maribor, gostilna »Majakovcu«, Frankopanova 39.

KUPUJTE DOBAJA! HRANILNE KNJIZICE
bank in hranilnic ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah Bančno kom. zavod, Maribor.

DRAGOCENO POSREŠTVO PRODAJAM

poceni. Pol ure od banovinske ceste, tri četrti ure iz Trbovelj. Naslov v upravi »Domovine«.

REDIN

Govedin, Jajcin, Mlekin, Bister, Mastelin in Emona čaj dobite v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova.

ODDA SE MESTO OSKRENIKA

na izletniški točki »Dom jugoslovenskih obrtnikov« na Govejku, žel. postaja Medvode. V Domu je krčma s prenočišči in obširna kmetija. Pogoji se dobe v pisarni »Dom jugoslovenskih obrtnikov«, Ljubljana, Wolfova ulica 12, kamor je treba predložiti tudi ponudbe.

OBJAVA

Na oglas v »Domovini« od 18. oktobra, da nisem več zastopnik Hranilne posojilnice »Moj dom« po navedbi gospoda tajnika Deziderja Mizerita, delam naprej do odločitve višjega sodišča zaradi mojega izplačila, ki mi ga ne priznava g. tajnik Zastopnik Dravinec Alojz, Maribor, Aleksandrova c. 64.

Čemu toliko skrbi, kje dobiti denar?

POSOJILO

dajemo članom varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo 5%, vsi varčevalci brezplačno zavarovani, zato ne čakajte več, zglasite se čimprej pri zastopstvu Hranilne posojilnice »Moj dom«, Maribor, Aleksandrova cesta 64. Priložite znamke 3 din.

KMEČKO DEKLE

v pomoč gospodinjstvu in k otrokom sprejemam. Naslov v podružnici »Domovine« v Mariboru.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapeljiva ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalcem. Din 98.—

63706 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhiterimi stroški pripravi izborni, obstojni in zdrav domači pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—.

NOV REDILNI PRASEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

7 din, po pošti 18.— din, 3 zav. po pošti 32.— din, 4 zav. po pošti 39.— din. Mnogo zahvalnih pisem. Razite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

„Oglašujte v Domovini“

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred lažmi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštnino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštni čekovni račun št. 14.675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znakah na naslov: J. B. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8a.

Ali se hočete iznebiti

REVMATIZMA, PROTINA

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še napredujejo.

NUDIM VAM

»dravilno, sečno kisline raztvarjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče

DOMACE PITNO ZDRAVLJENJE

»... se na umeten način popolnoma prirodno nastavlja iz blagodejnega zdravilnega vreca, ki ga je dobrotljiva mati priroda poklonila bolnim ljudem. — Pišite mi takoj, pa dobite od mojih, po vseh deželah obstoječih skladišč, popolnoma brezplačno in poštne prosto poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: PANNONIA APOTHEKE, BUDAPEST 72, Postfach 83. Abt. H. 286.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Piotr-Rasputin**
Ravljien: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5